

Novembar

DOGARAJI OPŠTEG KARAKTERA

- t.* novembar — VS NOV i POJ naredio GS NOV i PO za Hrvatsku da jačim snagama uništi čelnike u rejonu Bos. Grahova.
2. novembar — Jugoslovenski pomorski klub u Njujorku izjasnio se za NOB.
3. novembar — U SAD objavljena brošura književnika Luja Adamiča »Moja rodna gruda«, u kojoj je opisao borbu naroda Jugoslavije protiv okupatora i izadajničku ulogu Draže Mihailovića.
- 4. novembar** — Vlada V. Britanije, na zahtev izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije, zabranila »Slobodnu Jugoslaviju«, list naprednih jugoslovenskih novinara u Londonu.
5. novembar — Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito uputio Izvršnom odboru AVNOJ-a depešu u kojoj je istakao: da treba hitno sazvati plenum AVNOJ-a radi donošenja odluka u vezi s važnim događajima u svetu i našoj zemlji; da kralj Petar II Karađorđević i izbeglička vlada Kraljevine Jugoslavije nameravaju da iskoriste sporazum u Moskvi i dođu u Jugoslaviju.
- Novembar p.* — VS NOV i POJ naredio svim štabovima i jedinicama NOVJ da vode evidenciju, prikupljaju personalne podatke i prate razvoj oficirskog i podoficirskog kadra.
- U Montevideu (u Urugvaju) održan kongres Jugoslovenske narodne odbrane na kome je većina delegata osudila izdaju Draže Mihailovića. Centralnoj upravi je stavljeno u zadatak da kod izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije protestuje zbog slanja pomoći četnicima, stalnih kriza vlade i mešanje njenih diplomatskih predstavnika u rad iseljeničkih organizacija. Sa kongresa je upućen pozdravni telegram NOV i POJ i njenom vrhovnom komandantu Josipu Brozu Titu.
- Vlada SSSR-a zatražila od izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije da se u SSSR-u formiraju jugoslovenske vazduhoplovne jedinice od vojnih zarobljenika iz NDH.
6. novembar — Jedinice Crvene armije oslobodile Kijev.
- VŠ NOV i POJ uputio jugoslovenskoj delegaciji pri komandi savezničkih snaga u Bariju uputstvo o dostavljanju najpotrebnije materijalne pomoći Štabu Jugoslovenske ratne mornarice.
7. novembar — Štab nemačke 2. oklopne armije, na konferenciji s komandantima korpusa i divizija, razradio planove u vezi sa predstojećim dejstvima nemačkih jedinica (zimске operacije 1943/1944. u centralnom delu Jugoslavije).
- CK KPJ izdao proglas narodima Jugoslavije pozivajući ih da masovno stupaju u oružanu borbu za potpuno oslobođenje zemlje.
- U s. Degi (kod Kuksa. u Albaniji) od brojno narasle partizanske čete »Bajram Curi« i pridošlog ljudstva formiran partizanski bataljon »Bajram Curi«.¹
9. novembar — U Atlantik Sitiju (u SAD) osnovana Unra (United Relief and Rehabilitation Administration — Administracija Ujedinjenih nacija za pomoć i obnovu), u kojoj su bili predstavnici 44 države.
- VS NOV i POJ uputio poziv svim avijatičarima bivše jugoslovenske vojske, vazduhoplovnim inženjerima, tehničarima, mehaničarima i radio-telegrafistima koji su se nalazili u domobranima i u četnicima da stupaju u NOV i POJ.
- Po naređenju VS NOV i POJ. 6. divizija NOVJ krenula je iz Like za Bosnu, u sastav 1. proleterskog udarnog korpusa NOVJ.

¹ Po drugom Izvoru on je formiran u prvuj polovini oktobra.

- U. novembar* Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito naredio Štabu 2. udarnog korpusa NOVJ da se pravilno postupa sa zarobljenim britanskim vojnicima i oficirima koji pripadaju britanskoj misiji kod Draže Mihailovića.
- 12. novembar* — Štab nemačke divizije «Brandenburg» iz Kraljeva uputio izveštaj Štabu 2. oklopne armije o dotadašnjim pripremama za akciju protiv VŠ NOV i POJ i druga Tita, predloživši plan borbe i ostale mere koje treba preduzeti.
- 14. novembar* — VŠ NOV i POJ naredio GŠ NOV i PO za Srbiju da 1. šumadijsku i 1. južnomoravsku NO brigadu preko Šumadije prebaci na slobodnu teritoriju u istočnoj Bosni.
- 15. novembar* — Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito naredio GŠ NOV i PO za Hrvatsku da uputi poziv avijatičarima hrvatskog domobranstva u Zagrebu da se spuštaju na aerodrome NOVJ kod Otočca, Udbine, Glamoča, Livna i Pljevalja.
- Novembar d.p.* — Po naredjenju VŠ NOV i POJ 13. proleterska NOU brigada Rade Končar- ušla u sastav 1. proleterske udarne divizije NOVJ.
- J6. novembar* — VŠ NOV i POJ naredio GŠ NOV i PO za Hrvatsku da traži sadejstvo savezničke flote i vazduhoplovstva u borbi protiv neprijateljskih snaga koje su otpočele dejstva u Hrvatskom primorju i na Kvarnerskim ostrvima.
- VŠ NOV i POJ odobrio formiranje 29. udarne divizije NOVJ i preimenovanje udarnih grupa bataljona 10. hercegovačke udarne brigade u 10, 11. i 12. hercegovačku NOU brigadu.
- 17. novembar* — Nemačke snage preduzele protivofanzivu u pravcu Kijeva (u SSSR-u). U teškim četrnaestodnevnom borbama one su zauzele Zitimir i Korostenj.
- "Njujork tajms" prvi put objavio vest samo o partizanima i istakao da »protiv silu osovine učestvuju samo jugoslovenski partizani pod komandom generala Josipa Broza Tita«.
- 18. novembar* — VŠ NOV i POJ obavestio GŠ NOV i PO za Sloveniju da neprijatelj sprema dejstva širih razmera protiv slovenačkih jedinica i da radi uspešnijeg vođenja borbe treba da formira tri operativne grupe.
- Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito naredio GŠ NOV i PO za Hrvatsku da saopšti nemačkoj komandi u Zagrebu: ako ona ne prestane da veša seljake, isto tako će se postupali sa zarobljenim nemačkim vojnicima.
- 20. novembar* — Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito obavestio generala Vilsona, komandanta Vrhovne komande savezničkih snaga za Srednji istok, da će jedinice NOV i POJ uskoro pristupiti širim operacijama radi oslobođenja jednog dela jadranske obale, kako bi omogućile da ih saveznici brže snabdevaju. U tom cilju on je tražio podršku i sadejstvo savezničke avijacije, mornarice i tenkova.
- 25. novembar* — Delegat CK KPJ Svetozar Vukmanović Tempo uputio Oblasnom komitetu KPJ za Kosovo i Metohiju direktivno pismo da razvije politički rad među tamošnjim Šiptarima i stvori čvrste vojne jedinice na tom području.
- 27. novembar* — Na aerodromu Suhopolja (kod s. Coslija, na Glamočkom polju), spremajući se da kao šef vojne misije VŠ NOV i POJ kod saveznika, pođe avionom u Italiju, poginuo (od bombe bačene iz nemačkog izviđačkog aviona) sekretar SKOJ-a i član CK KPJ i VS NOV i POJ Ivo Lola Ribar, narodni heroj. Poginuli su i dva engleska oficira i desetar aerodromske desetine.
- 28. novembar* — U Teheranu (u Iranu) otpočela poznata Teheranska konferencija između predsednika SAD Franklina Ruzvelta, predsednika vlade V. Britanije Vinstona Čerčila i predsednika vlade SSSR-a Josifa Visarionovića Staljina. Na konferenciji, koja je trajala do 1. decembra, razmatrana su pitanja: dalje vođenje rata protiv Nemačke, posleratno uređenje Evrope, Organizacija ujedinjenih nacija. kao i pitanje Jugoslavije. Odlučeno je da zemlje učesnice nastave posle rata saradnju na organizaciji mira. a da iskrcavanje u Francuskoj otpočne maja 1944.
- U odnosu na Jugoslaviju konferencija se složila: da jugoslovenskim partizanima treba pomoći u ratnom materijalu što je moguće više, kao i u operacijama komandosa, što je odmah naredeno Vrhovnoj komandi savezničkih snaga za Sredozemlje. Odlučeno je da Vrhovna komanda Crvene armije uputi vojnu misiju u VŠ NOV i POJ, gde su se već nalazile vojne misije SAD i V. Britanije. Dogovoreno je da će se »Jugoslavija kao država obnoviti u potpunom teritorijalnom integritetu i nezavisnosti s tim što će se pitanje njenih zapadnih granica i zahteva prema Italiji rešiti posle rata, imajući u vidu predlog predsednika SAD Vilsona iz 1919. godine».

29. novembar — U Jajcu otpočelo Drugo zasedanje AVNOF-a, kome su prisustvovali delegati iz svih krajeva Jugoslavije sem delegata iz Makedonije i Sandžaka koji nisu mogli stići. Na ovom istorijskom zasedanju, pošto je data politička ocena razvoja NOR-a, doneta je Deklaracija, a na osnovu nje niz vrlo važnih odluka ustavnog karaktera, opštejugoslovenskog značaja, kao što su:
1. — Da se AVNOJ konstituise u vrhovno zakonodavno i izvršno predstavničko lelo naroda i države Jugoslavije kao celine i da se ustanovi Nacionalni komitet oslobođenja Jugoslavije kao privremeni organ vrhovne narodne vlasti za vreme NOR-a;
  2. — Da se Jugoslavija izgradi na demokratskom, federativnom principu kao zajednica ravnopravnih naroda;
  3. — Da se izdajničkoj izbegličkoj jugoslovenskoj vladi oduzmu sva prava zakonite vlade Jugoslavije i zabrani povratak u zemlju kralju Petru II Karadorđeviću;
  4. — Da se svi međunarodni ugovori i obaveze koje su u inostranstvu sklopile izbegličke vlade* pregledaju u cilju njihovog poništenja ili ponovnog sklapanja, odnosno odobrenja, kao i da se ne priznaju međunarodni ugovori i obaveze koje bi ubuduće u inostranstvu eventualno sklopila izbeglička vlada;
  5. — Odluka o zahvalnosti jedinicama NOV i POJ, kao i Vrhovnom štabu za izgradnju i organizaciju NOV i za uspešno rukovođenje operacijama;
    - (i. — Da **se** u NOVJ uvede naziv "maršal Jugoslavije-" (koji je tada dodeljen vrhovnom komandantu NOV i POJ Josipu Brozu Titu);
    7. — Da se odobri rad Izvršnog odbora AVNOJ-a između dva zasedanja;
    8. — Da se potvrde sve odluke, naredbe i izjave koje je dotada objavio VŠ NOV i POJ;
    9. — Da se obrazuju državne komisije za utvrđivanje zločina okupatora i njegovih pomagača.
- Zasedanje je potvrdilo odluke Osvobodilne fronte Slovenije i ZAVNOH-a: da se Federativnoj Demokratskoj Jugoslaviji priključe Slovenačko primorje, Istra, Rijeka, Zadar i ostali anektirani delovi. Na završetku zasedanja, 30. novembra u 5 časova, izdat je proglas narodima Jugoslavije,
30. novembar — Iz Glamoča avionom otputovala u Kairo vojna delegacija VS NOV i POJ, koja ima zadatak da Vrhovnoj komandi savezničkih snaga za Srednji istok, u ime VŠ, izloži potrebu za koordinacijom zajedničkih dejstava i podnese zahtev za snabdevanje NOVJ oružjem, municijom i drugim potrebama.

BOSNA ! HERCEGOVINA

1. novembar — Ustaško-domobranska uporišta na istočnim prilazima Sarajevu: Crvene stijene, s. Mokro, s. Hrešu, Ljeljen i Han-Obodaš zauzela 17. udarna divizija 3. udarnog korpusa NOVJ. Time je, posle sedmodnevne borbe slomljena spoljna odbrana na istočnim prilazima Sarajevu.
- U s. Davidovićima (kod Bileće) počelo dvodnevno Oblasno savetovanje KPJ za Hercegovinu. Pretreseni su rad i stanje Partije, SKOJ-a i uopšte NOP-a u Hercegovini i postavljeni su zadaci: brzo organizaciono učvršćenje Partije i SKOJ-a i upornije stvaranje masovnih oslobodilačkih organizacija.
12. novembar — Na pruzi Bos. Novi — Bos. Krupa delovi Podgrmečkog NOP odreda minom uništiti transportni voz od 31 vagona. Poginulo je oko 200 nemačkih vojnika.
2. novembar — Između Bos. Novog i Dobrljina Kozarski NOP odred minirao prugu i uništio lokomotivu i 2 vagona transportnog voza. Poginulo je oko 60 i ranjeno oko 60 nemačkih vojnika.
213. novembar — Sedma krajiška udarna brigada 10. udarne divizije NOVJ prodrla u Visoko, ali se u toku dana povukla zbog intervencije neprijatelja iz Sarajeva i Kiseljaka, s kojim je vodila borbu 9. krajiška udarna brigada iste divizije. Izbačeno iz stroja preko 100 neprijateljskih vojnika, dok su jedinice 10 udarne divizije NOVJ imale 6 mrtvih i 23 ranjena.
- 3/4. riorembar — Preko r. Save prebacila se u Bosnu 12. slavonska udarna brigada 12. divizije NOVJ da bi, po naređenju VŠ NOV i POJ, pomogla dejstva 11. udarne divizije 5. udarnog korpusa NOVJ.
- I novembar — Po naređenju Štaba 5. udarne divizije NOVJ, u rejonu Rudog i Višegrada formiran Limski NOP odred.

- 6/7. novembar — Na pruži Bos. Krupa — Bos. Novi 8. i II. krajiška udarna brigada, delovi Podgrmečkog i Drvarsko-petrovačkog NOP odreda 4. udarne divizije NOV.I i 2. brigada 7. udarne divizije NOV.I napali ustaško-domobranska uporišta Otoku. Blatnu i Rodice Zbog žestokog otpora neprijatelja i intervencije tenkovima iz Bos. Novog i oklopnim vozom iz Bos. Krupe, napad je obustavljen uz gubitke od 12 mrtvih i 29 ranjenih. Zarobljeno je 10 domobrana, 2 oficira i 2 podoficira.
7. novembar — Delovi nemačke 187. rezervne divizije sa domobranskim 5. i 8. lovačkim pukom (ukupno oko 6000 vojnika) otpočeli napad iz Brčkog u cilju prodora u Gračanicu, Tuzlu i Bijeljinu. Jedinice 16. udarne divizije NOVJ, u ogorčenim odbranbenim borbama do 15. novembra, spretile su prodor neprijatelja i prinudile ga da se povuče u pravcu Brčkog. Izbačeno je iz stroja oko 500 neprijateljskih vojnika, dok su jedinice 16. udarne divizije NOVJ imale 17 mrtvih i 48 ranjenih.
- U Tuzli izašao prvi broj Fronta slobode, organa NOP-ti (kasnije NOF-a) istočne Bosne.
11. novembar — Nastupajući iz Doboja. delovi nemačke 369. legionarske divizije, podržani tenkovima, odbacili 18. istočnobosansku (hrvatsku) udarnu brigadu 17. udarne divizije NOV.I i zauzeli Tuzlu.
- U sastavu 11. udarne divizije NOVJ. od Motajičke partizanske čete i novih bomca. formiran Motajički NOP odred.
12. rtorcmbar — Između Prijedora i Bos. Novog Kozarski NOP odrod minirao prugu i napao neprijateljski voz. Spaljeno je 10 vagona, a oštećeni su lokomotiva i nekoliko vagona. Zarobljena su 22 neprijateljska vojnika, dok st* izvestan broj utopio u r. Sani.
13. novembar — U s. Gudaveu (kod Bos. Krupe) 8. krajiška udarna brigada i 4. udarne divizije NOVJ ojačana artiljerijskim divizionom 5. udarnog korpusa NOVJ opkolila i napala ustašku posadu uporišta Čardak. Intervencijom jačih nemačko-ustaških snaga, podržanih tenkovima, iz Bos. Krupe, posle viščasovne borbe, opkoljena posada se probila u Bos. Krupu. Brigada je odbila pokušaj neprijatelja da sutradan povratu uporište. Neprijatelj je imao oko 80 mrtvih. Brigada je imala 13 mrtvih i 17 ranjenih. Poginuo je njen politički komesar Avdo Cuk Redio, narodni heroj.
14. novembar — Na brdu Nekudini (kod Nevesinja) 2. udarna grupa bataljona 10. hercegovačke NOU brigade razbila ojačanu četvu nemačke 7. SS divizije -Princ Eugen i delove četničke Nevesinjske brigade. Poginulo je i ranjeno 8 nemačkih vojnika i nekoliko četnika, dok je 2. udarna grupa imala 2 mrtva. Udarom u leđa čelnici su spasli od uništenja ostatak nemačke čete, koja se izvukla ka Nevesinju.
- 14/15. novembar — U Olovo ušli jedan bataljon 6. istočnobosanske udarne brigade 17. udarne divizije NOVJ i jedan bataljon Romanijskog NOP odreda.
- Jedinice 7. udarne divizije NOVJ napale neprijateljsko uporište Cazin, koje su branili 2. bataljon domobranskog 1. lovačkog puka, 80 žandarma i manji broj nemačkih vojnika. Mesto je zauzeto oko 13 časova, ali su ubrzo iz BiH:ča prodrli delovi nemačke 373. legionarske divizije i ustaško-domobranske snage. Neprijatelj je imao 107 mrtvih. 50 ranjenih i 321 zarobljenog, a 7 divizija 15 mrtvih, 60 ranjenih i 4 nestala.
- 15,10 novembar — U s. G. Dolinama (kod Ljubinja) četnička Ljubinjska i Bilećka brigada iznenada napali i okružili 5. bataljon 10. hercegovačke NOU brigade. Bataljon je, pružajući snažan otpor nadmoćnom neprijatelju, uspeo da se probije na pl. Sitnicu, ali je u borbi izginulo i ranjeno oko 40 boraca i rukovodilaca, među kojima i komandant bataljona Ante Kelava Zoro, narodni heroj. Protivnapadom ubrzo prikupljene 3 udarne grupe bataljona 10. hercegovačke NOU brigade čelnici su odbačeni prema Bileći.
17. novembar — U s. Ratkovićima (kod Brčkog), po naređenju GŠ NOV i PO za Vojvodinu, formirana 5. vojvođanska NOU brigada 16. udarne divizije NOVJ
- Između Prijedora i rudnika Ljubije 11. krajiška udarna brigada 4. udarne divizije NOVJ sprečila prodor dvaju domobranskih bataljona i posle petočasovne borbe odbacila ih u polazni garnizon Prijedor.
18. novembar — Formiran SK KPJ za Travnik.
20. novembar — Jake nemačko-uslaške snage iz Sarajeva, uz snažnu podršku avijacije, otpočele napade na jedinice 17. udarne divizije 3. udarnog korpusa NOVJ na severnim 1 Istočnim prilazima gradu. Posle oštre trodnevne borbe neprijatelj je prinuđen da se povuče u Sarajevo. Gubici 17. udarne divizije NOVJ: oko 150 izbačenih iz stroja.

- Kulu Fazlagića (kod Gacka), posle duže borbe, zauzeta 1. udarna grupa bataljona 10. hercegovačke NOU brigade, razbivši milicijski bataljon „Gacko“, vod žandarma i nešto ustaša, čiji se veći deo preko pl. Bjelašnice izvukao u Nevesinje. Neprijatelj je pretrpeo gubitke od oko 50 mrtvih i ranjenih i oko 50 nestalih, a udarna grupa bataljona: 15 mrtvih i 16 ranjenih.
- U Lijevo polju (kod Bos. Gradiške), po naredjenju Štaba 5. udarnog korpusa NOVJ, formiran Gradiško-lijevčanski NOP odred, jačine 80 boraca.
Na prifi Kostajnica — Bos. Novi Kozarski NOP odred minom izbacio iz šina neprijateljski transportni voz i zatim ga napao. U dvočasovnoj borbi je poginulo, ranjeno i u r. Uni se podavilo oko 150 neprijateljskih (većinom nemačkih) vojnika, a zarobljeno 50 nemačkih vojnika i 2 oficira. Kozarski NOP odred je imao 7 mrtvih i 11 ranjenih.
- 22. novembar — U Gacku 10. hercegovačka udarna brigada 3 udarne divizije NOVJ preimenovana u 29. udarnu (hercegovačku) diviziju NOVJ, a njena 2. i 3. udarna grupa bataljona u 10. 2. i 3. (od 13. 1. 1944. u 10, U. i 12) hercegovačku NOU brigadu.
- U sastavu 29. udarne divizije NOVJ obnovljen Južnohercegovački NOP odred. U njegov je sastav ušlo 5 manjih NOP odreda: Stolački, Popovopoljski, Vlahovički, Šumski i Bilečki.
- U sastavu 29. udarne divizije NOVJ obnovljen Severnohercegovački NOP odred. U njegov su sastav ušli manji NOP odredi: - Nevesinjska puška, »Bišina«, Dulički, Miro Po) »ara« i Površki.
- U Gacku održano oblasno savetovanje SKOJ-a za Hercegovinu. Proširen je Oblasni (komitet S. OJ-a, obnovljeni su okružni komiteti za južnu i severnu Hercegovinu, formiran je Inicijativni oblasni odbor USAOJ-a i pokrenuto je izdavanje oblasnog omladinskog lista.
- 22. novembar — U s. Cengiću (kod Bijeljine) održana prva okružna konferencija USAOJ-a za okrug Majevicu. Izabran okružni odbor USAOJ-a
- 23. novembar — U Kladanju ušla ustaška milicija, pošto su ga napustilo jedinice 3. udarnog korpusa NOVJ i povukle se u Sekoviće.
- U s. Melini (na Manjači) jedan bataljon 13. krajiške udarne brigade 10. udarne divizije NOVJ napao i razbio jaču grupu četnika. Ubijeno je 20 i ranjeno 30 četnika, dok je bataljon imao 2 mrtva i 5 ranjenih.
- 24. novembar — S linije Mostar — Stolac — Bileća nemačka 7. SS »Princ Eugen« divizija, ojačana po jednim bataljonom nemačke 181. pešadijske i domobranske 6. pešadijske divizije i sa 2.000 četnika Trebinjskog i Nevesinjskog korpusa, napala novoformiranu 29. udarnu diviziju NOVJ s ciljem da je izbacila iz Hercegovine. Dok je Južnohercegovački NOP odred stao u neprijateljevoj pozadini, glavnina 29. udarne divizije odbačena istočno od puta Bileća — Gacko, gde je u šestodnevnom odbrambenim borbama nanela neprijatelju (uglavnom 13. SS puku) velike gubitke: oko 300 mrtvih i znatan broj ranjenih.
- Delovi riemačice 369. legionarske divizije iz Travnika napali 7. krajišku udarnu brigadu 10. udarne divizije NOVJ i odbacili je s položaja s. Visokovići — Vučje jamo - s. Dakovići. Brigada je protivnapadom povratila položaje i odbacila neprijatelja u Travnik. Gubiti neprijatelja: oko 100 mrtvih i ranjenih. Brigada je imala 5 mrtvih i 19 ranjenih.
- Blagajsko-janjski NOP odred preimenovan u Janjski NOP odred.
- 26. novembar — U s. Tucakovom Dolu (kod Bileće) jedan bataljon Severnohercegovačkog NOP odreda i po jedan bataljon 3. i 10. udarne brigade 29. udarne divizije NOVJ napali i uništili ojačanu minobacačku bateriju 105 mm 13. puka nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen« Poginulo je 120 nemačkih vojnika, a zaplenjeno 6 puškomitraljeza, 4 minobacača. 53 konja sa opremom i instrumenti za hiruršku ekipu.
- 27. novembar — LT Mrkonjić-Grad i završila dvodnevni rad osnivačka skupština Zemaljskog antifašističkog veća narednog oslobođenja Bosne i Hercegovine ZAVNOBiH, na kojoj su izabrani Veće i Piezidijum, kao i delegati za Dingo zasedanje AVNOJ-a. Skupština je odredila zadatke ZAVNOBiH-a kao najvišeg predstavništva naroda Bosne i Hercegovine.
- Delovi 13. puka nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen« zauzeli Gacko, koje su delovi 29. udarne divizije NOVJ prethodno evakuisali.

1943. novembar

CRNA GORA

novembar 1943.

29. novembar — Na Manjači. po naređenju Štaba 5. udarnog korpusa NOVJ, formiran Zmijanjski NOP odred, jačine 180 boraca.
- Saveznički avioni bombardovali Sarajevo. Vojni objekti nisu pogodeni. Srušeno je oko 60 stambenih zgrada, a poginulo je i ranjeno oko 300 građanskih lica.
- 29/30 novembar — Jak neprijateljski garnizon Travnik (koji je branilo oko 2500 domobrana i ustaša sa bataljonom nemačke 369. legionarske divizije) napali 1 i 3. proleterska brigada 1. proleterske udarne divizije NOVJ i 4. bataljon 2. udarne brigade 6 divizije NOVJ. Zbog jakih utvrđenja, žilavog otpora neprijatelja i nedostatka teškog naoružanja napad je obustavljen. Gubici 1. i 3. proleterske NOU brigade: 22 mrtva i 53 ranjena.
- Novembar — Na Majevidi, po naređenju Štaba 3. udarnog korpusa NOVJ, formiran Majevički NOP odred.
- U rejonu Kalinovika, formiran Kalinovički NOP odred u sastavu 29. udarne divizije NOVJ.
- Po naređenju Štaba 11. udarne divizije 5. udarnog korpusa NOVJ formiran Dobojsko-derventska NOP odred.
- U Prnjavoru formiran ONO odbor za centralnu Bosnu.
- U s. Vrbanjcima ((kod Banje Luke) formiran Okružni NO odbor za Banju Luku

CRNA GORA

- /1. novembar — U Andrijevicu ušla dva bataljona 4. proleterske udarne brigade 3. udarne divizije NOVJ. pošto su se delovi nemačke 297. pešadijske divizije povukli prema Peči
2. novembar — Peta crnogorska udarna brigada 3. udarne divizije NOVJ završila dvodnevno čišćenje Gornje i Donje Morače i Rovaca (kod Kolašina) od četnika.
3. novembar — Britanski avioni bombardovali Podgoricu (sada: Titograd). Uništeno je 10 nemačkih aviona na aerodromu, a u gradu je poginulo i ranjeno 150 građana.
7. novembar — Na prostoru između puta Podgorica (sada: Titograd) — s. Lijeva Rijeka i jugoslovensko-albanske granice 5. crnogorska udarna brigada 3. udarne divizije NOVJ napala četničke snage Istočnog fronta i posle dvodnevni borbi izbila na liniju s. Jablan — s. Lijeva Rijeka — Veruša.
10. novembar — u Kucima (kod Podgorice. sada Titograd) tri bataljona 5. crnogorske udarne brigade 3. udarne divizije NOVJ, posle trodnevni borbi, razbila četnike. Poginulo je 20 četnika. Brigada je imala 6 mrtvih i 8 ranjenih. Zaplenjeni su bacač, mitraljez, radio-stanica i drugi materijal.
- U rejonu s. Gostilja (kod Danilovgrada) četnički Zetski odred i delovi nemačke 181. pešadijske divizije, uz sadejstvo tenkova, napali italijansku partizansku brigadu »Aosta« i u ogorčenoj borbi naneli joj gubitke u ranjenima.
- U Crnoj Gori nemačke vlasti, u cilju lakše uprave okupiranom teritorijom. formirale kvislinšku »narodnu upravu« koja je u proglasu narodu istakla da je njen cilj krajnja lojalnost protra Nemcima i borba do kraja protiv komunista-
13. novembar — Po naređenju Štaba 2. udarnog korpusa NOVJ 3. udarna divizija NOVJ formirala Udarnu grupu bataljona (1. i 2. bataljon 1. proleterske NOU brigade i jedan bataljon 5. crnogorske NOU brigade) sa zadatkom da iz Piperà (kod Podgorice, sada: Titograd) prodre u Crmnicu (srez Bar), razbije četnička uporišta i mobiliše nove borbe za NOVJ.
- U Kućima (kod Podgorice, sada: Titograd) 5. crnogorska udarna brigada 3. udarne divizije NOVJ odbila napad (s fronta, boka i leđa) delova nemačke 181. pešadijske divizije, četnika Zetskog odreda i albanskih kvislinških jedinica, ali je pretrpela gubitke od 5 mrtvih i 14 ranjenih.
14. novembar — U s. Drijenku (kod Kola. .n). po naređenju Štaba 2. udarnog korpusa NOVJ, od delova Zetskog, Nikšićkog, urmitorskog i Komskog NOP odreda formirana 6. crnogorska NOU brigada, jačine četiri bataljona
15. novembar — U Kolašinu. u prisustvu 544 delegata, održano 1 zasjedanje Zemaljskog antifasiističkog vijeća narodnog oslobođenja Crne Gore i Boke. Obrazovano je ZAVNO Crne Gore i Boke, kao najviši organ narodne vlasti, i postavljeni su čvrsti temelji slobodne zajednice naroda Crne Gore i Boke u Okviru novo Jugoslavije.

1943. novembar

HRVATSKA

novembar 1943.

20. novembar — u Pljevljima, u prisustvu 252 delegata, održano I zasjedanje Zemaljskog antifašističkog veća narodnog oslobođenja Sandžaka, na kome je obrazovan ZAVNO Sandžaka, kao najviši pokrajinski organ narodne vlasti.
21. novembar — Održana sreska konferencija USAO Crne Gore i Boke za nikšički srez. kojoj je prisustvovalo 200 ornladinaca.
- Delovi 359. puka nemačke 181. pešadijske divizije, sa čelnicima i italijanskim fašistima, pokušali da odbace delove 5. crnogorske udarne brigade 3. udarne divizije NOVJ i jedinice Zetskog NOP odreda iz Bjelopavlića. Posle jednodnevne borbe na pravcu s. G. Martinica i s. Slatine neprijatelj je odbačen ka Danilovgradu i Spužu uz gubitke od 57 poginulih i većeg broja ranjenih. Brigada je imala 4 poginula i 4 ranjena.
25. novembar — U Kolnšinu, u prisustvu 800 delegata, otpočeo 1 kongres antifašističke omladine Crne Gore i Boke. Posle dvodnevnog rada osnovan je Ujedinjeni savez antifašističke omladine Crne Gore i Boke i izdata je rezolucija o organizacionoj strukturi i zadacima USAO-a Crne Gore i Eoke.
27. novembar — U durmitorskom srezu mobilisana 553 borca za NOVJ.
28. novembar — Udarne grupa bataljona (1. i 2. bataljon 4 proleTERSke NOU brigade i bataljon 5. crnogorske NOU brigade) prešla r. Zetu kod s. Slapa (blizu Danilovgrada) s ciljem da razbije četnička uporišta na prostoru između Podgorice (sada: Titograd) i Cetinja.
- Na putu Podgorica (sada: Titograd) Rijeka Crnojevića otpočeo napad Udarne grupe bataljona (1 i 2. bataljona 4 proleTERSke NOU brigade i jednog bataljona 5. crnogorske NOU brigade) na jedinice nemačke 181. pešadijske divizije i četnike Južnog fronta. U borbama do 3. decembra neprijatelj je potpuno razbijen i odbačen u pravcu Rijeke Crnojevića. Nemački gubici: 80 mrtvih i oko 50 ranjenih, a četnici: 110 mrtvih i oko 40 ranjenih, dok je Udarne grupa imala 16 mrtvih i 20 ranjenih. Zaplenjeno je: 2 teška i 1 laki minobacač, veća količina pušaka i municije i druga ratna oprema, a uništena su 4 kamiona sa raznim materijalom.
- Kod s. Jabuke (blizu Pljevalja), u borbi protiv četničke zasede, poginuo borac-bombaš 4. bataljona 2. proleTERSke NOU brigade Boško Buha, narodni heroj.
3. novembar — U rejonu Andrijevića — Berane (sada: Ivangrad) dva bataljona 4. proleTERSke udarne brigade 3. udarne divizije NOVJ otpočeli četverodnevnu borbu protiv četničkih grupa Istočnog fronta i do 4. decembra razoružali i pustili kućama 80 prinudno mobilisanih seljaka, zarobili 9 četnika i zaplenili teški mitraljez, 2 puškomitraljeza i 80 pušaka.

HRVATSKA

1. novembar — U s. Saborskom (kod Slunja), po naređenju GŠ NOV i PO za Hrvatsku, formirana t. artiljerijska oficirska škola NOV i PO Hrvatske.
2. novembar — Po naređenju GŠ NOV i PO za Hrvatsku formiran Štab Zumberačko-posavskog sektora za rukovođenje jedinicama NOV i POJ u Zumberku, Pokuplju i Turopolju.
- Kod Visokog brda (na putu Gospić — Gračac) 2. udarna brigada 6. divizije NOVJ napala iz zasede neprijateljsku auto-kolonu. Poginula su 64 nemačka vojnika, a ranjeno je 15 nemačkih vojnika. 1 ustaša i 1 domobran. Uništen je 1 i oštećeno 20 kamiona. Brigada je imala 1 mrtvog i 9 ranjenih.
3. novembar — Po naređenju GŠ NOV i PO za Hrvatsku. Omladinska NO brigada »loža Vlahović 12. divizije NOVJ stavljena pod komandu Štaba 2. operativne zone NOV i PO Hrvatske.
4. novembar — Kod ž. st. Košare (blizu Ogulina) 2. bataljon 2. udarne brigade 8. divizije NOVJ napao iz zasede i uništio 2 kamiona sa 11 ustaša i domobrana, a zarobio 2 domobrana i 1 ustašu.
- fi. novembar — Posadu Benkovca od 150 ustaša i nemačkih vojnika i 60 četnika napala 7. dalmatinska brigada 19. divizije NOVJ. Brigada je posle višerasovne borbe, zbog jakog otpora neprijatelja, obustavila napad, pretrpevši gubitke od 3 mrtva i 20 nestalih.
- Snage nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen« iz Splita, Sinja i Imotskog izvršile napad na jedinice 8. korpusa NOVJ na području između Sinja, Splita i donjeg toka r. Neretve. Ubacujući u borbu i delove nemačke 113. lovačke divizije, neprijatelj je, posle desetodnevnih žestokih borbi, ovladao obalom između Splita i Metkovića, dok

fioo

su se snage B. korpusa NOVJ povukle delom ka Kninu, a delom brodovima na o. Brač i o. Hvar. Gubici neprijatelja: 527 mrtvih i ranjenih, a 8. korpusa: oko 450 mrtvih, ranjenih i nestalih.

- C/7, novembar — Jedinice 12. divizije NOVJ i Zapadne grupe NOP odreda ti. korpusa NOVJ napale 2. divizion domobranskog l. konjičkog puka, 120 nemačkih vojnika i ustaše u Virovitici. Konjički divizion (oko 500 domobrana sa 12 oficira i 22 podoficira) predao se bez borbe, ali je nemačko-ustaška posada pružila ogorčen otpor, i grad je zauzet tek posle 20-časovne borbe. Viroviticu su 8. novembra posle podne ponovo zauzele neprijateljske snage iz Osijeka, pošto su je jedinice NOVJ napustile, izvukavši veliku količinu naoružanja, opreme i drugog materijala. Zarobljeno je 55, poginulo 17 i ranjeno 17 nemačkih vojnika i ustaša, dok su jedinice NOVJ imale 16 mrtvih i 53 ranjena.
7. novembar — Koprivnicu posle 20-časovne borbe zauzeli 21. brigada 28. divizije NOVJ i Kalnički NOP odred, dok su NOU brigada »Braća Radić'. 2. brigada (moslavačka) 2. operativne zone NOV i PO Hrvatske i Bjelovarski NOP odred odbili nemačko-ustaške snage iz Varaždina i Križevaca upućene u pomoć napadnutoj posadi Koprivnice. Od ukupno 1200 domobrana, ustaša i nemačkih vojnika poginulo je 60, a zarobljeno 56, dok se ostatak probio preko r. Drave u s. Golu. Jedinice NOVJ su imale 29 mrtvih i 61 ranjenog. Zaplenjeno je 605 pušaka, 18 puškomitraljeza, C mitraljeza, 3 minobacača i veća količina municije i drugog materijala, a na ž. st. je uništeno 12 lokomotiva i oko 300 vagona.
- Trogir, celu obalu do Šibenika i o. Drvenik zauzele nemačke jedinice.
  - U Voćihu (kod Podrav Slatine) održana konferencija kojoj je prisustvovalo preko 150 prosvetnih radnika iz cele Slavonije. Doneta je rezolucija kojom se pozivaju svi rodoljubi s neoslobođene teritorije da pristupaju NOP-u.
  - U s. Oborovu (koci Zagreba) održana okružna konferencija delegata SNO odbora okruga Zagreb na kojoj je izabran ONO odbor.
  - Kod s. Zagorja (blizu Imotskog), u borbi protiv ustaša, poginuo načelnik Štaba 3 dalmatinske udarne brigade 9. divizije NOVJ Velimir Skorpik. narodni heroj.
  - U Otočcu povodom proslave oktobarske socijalističke revolucije održan veličan stven zbor: prisustvovalo oko 6000 Hrvata i Srba.
- Ū. novembar — Vrliku i okolna sela zauzele jedinice 19. divizije NOVJ odbacivši četnike ka Drnlj i Kninu.
9. novembar — Obrazovan Inicijativni ONO odbor za Šibenik
- 9/10. novembar — Na ž. st. Greda (kod Siska) jedinice Omladinske NO brigade »Joža Vlahović i Turopoljsko-posavskog NOP odreda napale nemački brzi voz i ranile 25 nemačkih vojnika.
10. novembar — Kod s. Kloštara (blizu Križevaca) delovi nemačke 187. rezervne divizije izneada napali 2. bataljon 2. brigade (moslavačke) 2. operativne zone NOV i PO Hrvatske i naneli mu gubitke od 10 mrtvih i 20 ranjenih.
- Između ž. st. Novska i ž. st. Lipovljani delovi 1. diverzantskog bataljona 6. kopusa NOVJ uništili teretni voz od 45 vagona.'
11. novembar — U s. Ilrvace (kod Sinja) delovi 5. dalmatinske brigade 19. divizije NOVJ i Dinrskog NOP odreda napali 9. četvu domobransko: 15. puka. Posle dvočasovne borbe statak razbijene posade je prihvatila četa nemačkih vojnika i s njim se povukla i Sinj. Zarobljeno je 56 domobrana, poginula 2 i ranjeno 11 neprijateljskih vojnika, dok su jedinice NOVJ imale 2 ranjena.
- Kod o. Pašmana Pašmanska flotila 3. pomorsko-obalskog sektora Mornarice NOVJ napala nemačke naoružane brodove i jedan brod potopila, dok se drugi povukao ka Zadru.
  - Kod s. Plešivice (blizu Jastrebarskog) delovi ?umberačko-pokupskog N<P odreda napali vod ustaša Paveličeve gardijske brigade, te ubili 5 i ranili 3 ustaše i zaplenili 2 kamiona.
12. novembar — Po naređenju GŠ NOV i PO za Hrvatsku formiran Operativni štab a Liku. On je posle odlaska 6. divizije NOVJ u sastav 1, proleterskog udarnog kopusa NOVJ, rukovodio jedinicama NOV na području Like.

¹ t'o neprijateljskim dokumentima akcija je IzvrSena 11:12. novemri¹

- Viroviticu ponovo napale jedinice 12. divizije NOVJ. ali je napad obustavljen 14. novembra zbog zamorenost; jedinica, jakog otpora neprijatelja i nemačko-ustaških pojačanja iz Osijeka i Daruvara.
13. novembar — Desant na o. Krk, o. Cres i o. Lošinj izvršile nemačke jedinice, pa su se mornaričke jedinice 2. pomorsko-obalskog sektora Mornarice NOVJ morale povući na o. Rab
14. novembar — Na konferenciji USAOH-a za srez Vrginmost. kojoj je prisustvovalo preko 100 delegata, izabran Sreski odbor USAOH-a.
- Na o. Korčuli održani izbori za seoske NO odbore.
- Novembar p.p. — Po naređenju Štaba 8. korpusa NOVJ formirana Komanda Kninskog vojnog područja.
- Po naređenju Štaba Zumberačko-posavsko., sektora formirana Komanda Pokupsko-turopoljskog vojnog područja.
17. novembar — Kod s. Graberja (blizu Gline) 2. bataljon 1. udarne brigade 8. divizije NOVJ napao iz zasede nemačku auto-kolonu, ali je ovoj ubrzo stigla pomoć iz Petrinje. Bataljon je ubio 1 i ranio 1 nemačkog vojnika, a zapalio 2 i ošteti 8 kamiona
18. novembar — Kod ž. st. Kokinac jedan bataljon Bilogorskog NOP odreda porušio prugu Daruvar — Bjelovar i napao voz. Poginulo je 8. ranjeno 14. a zarobljeno 29 žandarma. domobrana. ustaša i nemačkih vojnika. Odred je imao 3 ranjena.
- Na putu Obrovac — s. Karin dva bataljona 7. dalmatinske brigade 19. divizije NOVJ izvršili neuspeo napad na nemačku kolonu jačine 300 vojnika i u višerasovnoj borbi pretrpeli gubitke od 7 mrtvih i 8 ranjenih.
- Na o. Braču otpočelo Prvo oblasno savetovanje AFZ-a za Dalmaciju, čijem je dvodnevnom radu prisustvovalo 114 delegatkinja.
20. novembar — U Vojniću otpočela okružna konferencija KPH za okrug Karlovac, koja je trajala do 22. novembra.
- U Supetru (na o. Braču) otpočeo trodnevni rad plenuma SNO odbora Brač Šolta, kome su prisustvovali odbornici svih opštinskih i seoskih NO odbora.
- U blizini s. Sidakil) Banovaca delovi 2. sremskog NOP odreda minirali prugu i uništili lokomotivu i 5 vagona nemačkog transportnog voza.
- 20/21. novembar — Na aerodromu Ples kod s. Rakorja (blizu Velike Gorice) 2. bataljon Turopoljsko-posavskog NOP odreda zarobio 185 pripadnika »Časne radne službe« i zapalio radničke barake.
21. novembar — U Karlobag ušla dva bataljona 4. ustaške brigade, ppšto su kod s. Baških Oštarija odbacili 4. bataljon 1. udarne brigade 13. divizije NOVJ i 1. bataljon NOP odreda Plavi Jadran«, nanevši im gubitke od 14 mrtvih, 2 ranjena i 15 nestalih.
- U blizini s. Podgorača (kod Našica) jedinice Osječkog NOP odreda napale iz zasede auto-kolonu nemačke 1. kovačke konjičke divizije, uništile svih 5 kamiona, ubilo 2 i zarobile 5 neprijateljskih vojnika.
22. novembar — Iz Zadra delovi nemačke 114. lovačke i 254* pešadijske divizije otpočeli desant na severnodalmatinska ostrva. Posle dvodnevni borbi Otočki NOP odred se povukao sa o. Ugljana i o. Pašmana na ostrva Dugi otok i Kornat. Do 25. novembra neprijatelj se iskrcao i na ostrva Rivanj, Sestrunj i Iž, a mornaričke jedinice 3. pomorsko-obalskog sektora Mornarice NOVJ se prebacile na o. Vis.
- Kod s. Gačeškog Sela i s. Mateškog Sela dolovi 15. slovenačke (belokranjske) brigade 15. divizije NOVJ napali nemačke snage iz s. Generalskog Stola koje su pljačkale po selima Korduna i posle višerasovne borbe odbacili ih preko r. Mrežnice u Generalski Stol. Poginulo je oko 50 nemačkih vojnika a jedan je zarobljen.
- U s. Cabuni (kod Podrav. Slitine) jedinice Brodske NO brigade 12. divizije NOVJ odbile napad oko 250 vojnika nemačkog policijskog bataljona i odbacile ih u Viroviticu. nanevši im gubitke od oko 20 mrtvih i 7 zarobljenih vojnika, uz sopstvene gubitke od 4 mrtva i 14 ranjenih.
23. novembar — Jedinice 7. udarne divizije NOVJ napale bataljon vojnika iz nemačke SS pešadijske divizije »Nordland«, četiri ustaša i žandarme u Glini. Zbog velikih gubitaka i zbog jakog otpora neprijatelja napad je obustavljen 25. novembra. Gubici neprijatelja: 22 mrtva i 31 ranjen, 7. divizije: 34 mrtva. 101 ranjen i 3 nestala.

- Na mestu Poslinje (kod Sinja) Mosečko-sviiajski NOP odred zaplenio 3 kamiona s namirnicama i zarobio žandarmerijskog majora, 2 narednika i radio-telegrafistu
24. *noi'rnbnr* — Kod s. Nove Bukovice Brodska NO brigada 12. divizije NOVJ odbila napad nemačkog SS policijskog bataljona iz Podrav Slatine. Poginulo je 33 i ranjeno 5 neprijateljskih vojnika. Brigada je imala 1 mrtvog i 5 ranjenih.
26. *novembar* — Jedinice 8. divizije NOVJ. posle dvodnevni borbi protiv čete vojnika nemačke SS pešadijske divizije -Nordland« i domobrana, zauzele s. Hrastovicu (kod Petrinje). Gubici neprijatelja: 91 mrtav, 16 ranjenih i 59 zarobljenih, a jedinice 8. divizije NOVJ: 18 mrtvih i 43 ranjena.
- 26/27. *novembar* — Na ž. st. Vrbovec (kod Križevaca) 3. bataljon Zagrebačkog NOP odreda napao domobransku posadu, ali se morao povući kad je na stanicu pristiglo nemačko pojačanje. Zarobljen je 41 domobran, dok je 3. bataljon imao 1 mrtvog i 6 ranjenih.
27. *novembar* — U s. Voćinu (kod Podrav. Slatine) održana Prva oblasna konferencija NO odbora za Slavoniju.
- Otpočela konferencija SKOJ-a za okrug Karlovac, čijem je dvodnevnom radu prisustvovalo oko 270 delegata Iz svih krajeva okruga.
- U s. Gromačniku (kod SI. Broda) jedinice Diljskog NOP odreda napale stražu koja je obezbeđivala magacin municije, ali su napad odbile nemačke jedinice pristigle iz SI, Broda. Zarobljeno je 16 domobrana.
- Šibenik bombardovala saveznička avijacija i oštetila više zgrada, među kojima i bolnicu.
- 27/28 *novembar* — U s. Cačineima (kod Našica) jedinice 12. divizije NOVJ napale nemačku posadu i zarobile 20 vojnika, dok se ostatak razbežao. Ujutro je nemački 901. motorizovani nuk, upućen iz Našica, napao jedinice 12. divizije NOVJ kada su se povlačile na liniju Orahovica — s. Crkvari i naneo im gubitke od oko 100 mrtvih, ranjenih i nestalih.
28. *novembar* — Saveznička avijacija bombardovala Zadar i Dubrovnik, kod Zadra potopila parobrod »Sebeniko.« i 2 motorna čamca, a u Dubrovniku potopila 2 motorna jedrenjaka i oštetila parobrod »Cavtat«. Nemačke jedinice su imale 2 mrtva i 17 ranjenih, a građanstvo 15 mrtvih i 53 ranjena.
29. *novembar* — Čazmu zauzeli 2 brigada (moslavačka) 2. operativne zone NOV i PO Hrvatske i Moslavački NOP odred posle 20-časovne borbe protiv 1. bataljona domobranskog 5. brdskog puka. 220 nemačkih vojnika i 30 žandarma. Jedinice 28. divizije NOVJ uspešno su odbijale napade jakih nemačko-ustaških snaga koje su prodirale iz Bjelovara i Ivanje-Grada. Neprijatelj je imao oko 700 mrtvih i ranjenih i 235 zarobljenih, a jedinice NOV.T 40 mrtvih. 132 ranjena i 18 nestalih.
30. *novembar* — Kod s. Mrzle Vodice nemačka motorizovana kolona iz Sušaka napala 10. slovenačku (ljubljsku) brigadu 18. divizije NOV.T. Brigada se, posle oštre jednodnevne borbe, zbog nadmoćnosti neprijateljskih snaga povukla prema s. Crnom Tugu.
- Naredbom GS NOV i PO za Hrvatsku 28. divizija NOVJ proglašena udarnom.
- Novembar* — Na okružnoj konferenciji delegala SNO odbora okruga Varaždin izabran Okružni NO odbor.
- U s. Jamnici (kod Pisarovne). na okružnoj konferenciji AFZ-a za okrug Pokuplje, izabran Okružni odbor AFZ-a

MAKEDONIJA

1. *novembar* — Jedinice Grupe bataljona (Mirče Acev . Kičevski — 2. bataljon, Siptarski — 'Tomina', »Ramiz Saclik., • Boris Vukmirović« i Debarski omladinski bataljon) posle dvočasovne borbe protiv nemačkih jedinica i balista drugi put oslobodile Kičevo. Poginula : u 4 nemačka vojnika, a zarobljeni su 18 nemačkih oficira i vojnika i 30 balista. Zaplenjeno je 8 mitraljeza, više p. mitraljeza i pušaka, municija 1 drugi materijal I 4 motorna vozila.
- U s. Zegnjanu (kod Kumanova) delovi Skopsko-kumanovskog NOP odreda spalili opštinsku arhivu, održali politički zbor i formirali seoski NO odbor
2. *novembar* — Kod s. Raština (blizu Kičeva) jedinice Grupe bataljona vodile vrlo oštru borbu protiv jačih balističkih snaga. Zbog teških gubitaka balisti su se povukli ka s. Zajasu. Jedinice Grupe bataljona sutradan su zauzele i ovo selo i izbile na pl. Bukovik.

- J. novembar — U oslobođenom Kičevu GS NOV i PO za Makedoniju formirao Komandu mesta Kičevo.
- Debarske i gostivarske balističke snage, posle četverodnevni uličnih borbi protiv delova NOVJ i albanskog partizanskog bataljona »Hadži Lješ- povukle su se za Gostivar. Do povlačenja je došlo zbog velikih gubitaka (oko 70 mrtvih); zbog oslobodjenja Kičeva i zbog izbijanja Grupe bataljona na pl Bukovik. čime je Gostivar bio neposredno ugrožen.
- Kod pilane u rejonu s. Vltolišta (Mariovo). 2. bataljon 3. operativne zone NOV i PO Makedonije napao bugarsko obezbeđenje od oko 40 vojnika, a potom se povukao ka s. Polčištu. Poginula su 3 i ranjena su 2 bugarska vojnika, dok je bataljon imao 1 mrtvog i 2 ranjena.
1. novembar — U s. Polčištu (u Mariovu) 2. bataljon 3. operativne zone NOV i PO Makedonije napao policijsku stanicu i održao politički zbor, a potom se privukao ka s. Klinovu (kod Prilepa).
5. novembar — Na pl. Bukoviku (kod Kičeva) jedinice Grupe bataljona vodile viščasovnu borbu protiv nadmoćnih nemačko-balističkih snaga iz Gostivara. a potom se preko x. Zajas. s. Tajmišta i s. Osoja povukle za Kopačku.
6. novembar — Balističko-nemačke snage iz Gostivara zauzele Kičevo posle uličnih borbi protiv Debarskog omladinskog i slabijih delova 1. i 2. kosovsko-metohijskog partizansko-; bataljona.
- U s. Klinovu (u Mariovu) 2. bataljon 3. operativne zone NOV i PO Makedonije napao bugarsku policijsku stanicu i održao zbor sa seljacima. Poginula su 2 policajca i zaplenjeno je 8 pušaka.
- U s. Orahu (kod Kumanova) delovi Skopsko-kumanovskog NOP odreda spalili opštinu i zaplenili 9 pušaka. Dva dana kasnije bugarska policija jp za odmazdu -<trejalri 15 meštana
- U s. Kuklici (kod Kumanova) delovi Skopsko-kumanovskog NOP odreda uništili magacin železničkog materijala za projektovanu prugu Kumanovo - Čustendil i zaplenili 6 konja, 9 pušaka, okn 200 kg. eksploziva i drugu opremu.
8. novembar — Štab grupe bataljona u zapadnoj Makedoniji tražio od nemačke komande u Strug da 14 istaknutih partijskih radnika koje su zatvorile bugarske vlasti pusti u zamenu za 14 zarobljenih nemačkih oficira i vojnika.
- U s. Radnji (kod Kavadaraca) partizanski bataljon Strašo Pindžur zarobio 12 kontračetnika i spijuna (od kojih su trojica prišla bataljonu). zaplenio 5 pušaka, 3 pištolja. 4 lovačke puške održao zbor i formirao seoski NO odbor i seosku četu.
10. novembar — U s. Tabanovcu (kod Kumanova) Skopsko-kumanovski NOP odred spalio opštinu i zaplenio 25 pušaka i drugu opremu, a potom porušio prugu u blizini sela i zapalio 4 vagona nemačkog teretnog voza.
- Na pl. Kozjak (kod Kumanova) stiglo iz zapadne Makedonije 19 boraca (pretežno iz skopskog i štipskog kraja) Šarplaninskog NOP odreda i ušlo u sastav Skopsko-kumanovskog NOP odroda.
11. novembar — U s. Slivovu (kod Ohrida) formirana 1 makedonsko-kosovska NOU brigada. U njen u sastav ušli partizanski bataljon »Mirče Acev . Kičevski (2. bataljon). 1. i 2. kosovsko-metohijski i Cola pratećih oruđa GS NOV i PO za Makedoniju. Pošto jo delegat VS NOV i POJ Svetozar Vukmanović Tempo prodao brigadnu zastavu, borci i rukovodioci te brigade (koja ie predstavljala, u pravom smislu reči. brigadu bratstva i jedinstva, jor je u njoj bilo Makedonaca, Crnogoraca, Srba, Slovenaca i Šiptara) uputili su pozdravni telegram vrhovnom komandantu drugu Titu.
- GS NOV i PO za Makedoniju izdao naredbu da se u Prespi, od bitoljskog NOI' odroda Goce Delčev«, Prespansko-ohridskog NOP odroda Damjan Gruev«, formira partizanski bataljon »Stevan Naumov«.
12. novembar — U s. Vešju i s. Besvici (kod Negotina na Vardaru) partizanski bataljon »Strašo Pindžur« spalio opštinske arhive, zarobio nekoliko pripadnika kontračeto i održao političke zborove.
13. novembar — Ministarstvo unutrašnjih poslova bugarske vlade izdalo dva uputstva o borbi protiv partizanskih jedinica i pozadinskih organizacija: podvlači odgovornost organa vlasti u otkrivanju i uništavanju partizanskih jedinica, oštro kritikujući malodušnost, neenergičnost, nesnalažljivost i sirah tih organa, koji pred partizanima beže i napuštaju sela; naređuje da se svuda formiraju seoske straže a oružje raspodeli provorenim ljudima.

- Kod s. Vejca (blizu Tetova) bugarske poterne jedinice i balisti napali Šarplaninski NOP odred. Odred se. posle višerasovne borbe, povukao u rejon s. Strpca i s. Gotovuse (na severoistočnim padinama Sare), pretrpevši gubitke od 5 poginulih i 4 ranjena.
- 14 15. novembar — U Kičevu grupa boraca 1. makedonsko-kosovske NOU brigade izvršila prepad na kasarnu nemačkih vojnika a potom se, bez gubitaka, povukla iz grada.
- Novembar s — U zapadnoj Makedoniji formiran Stab grupe NOP odreda sa zadatkom da rukovodi onim jedinicama na bivšoj italijanskoj okupacionoj teritoriji koje nisu ušle u sastav 1. makedonsko-kosovske udarne brigade (NOP odredi »Slavej«, »Drimkol« i »Malesija«),
- Us. Podvisu (kod Kičeva) otpočeo rad osnovne škole u kojoj se nastava izvodila na makedonskom jeziku.
- Između s. Radnje i s. Bohule (kod Kavadaraca) partizanski bataljon »Strašo Pindžur« napao iz zasede bugarsku kolonu od oko 80 vojnika. Posle jednočasovne oštre borbe, kojoj je imao 5 poginulih i 1 ranjenog, a bugarske jedinice 14 poginulih i nepoznat broj ranjenih, bataljon se povukao prema s. Begništu.
- Kod s. Lukova, na putu Struga — Debar, oko 20 boraca NOP odreda »Malesija« uništilo iz zasede (5 nemačkih kamiona).
10. novembar — Kod s. Izvora, s. Klenovca i s. Malkoveca 1. makedonsko-kosovska NOU brigada, posle vrlo žestokih borbi ovog i narednog dana, odbila nemačko-balističke snage koje su iz Kičeva krenule da poprave mostove i prugu i oslobode put Kičevo — Struga, kako bi obezbedile saobraćaj sa Albanijom preko prevoja Cafa-sana.
17. novembar — Kod manastira Sv. Prohor Pčinjski (blizu Kumanova) formiran 1. (kosovski) partizanski bataljon od dela Sarplaninskog NOP odreda i čete kosovskih partizana koja je dotle dejstvovala u sastavu 1. južnomoravskog NOP odreda.
- Jake nemačke i balističke snage iz Gostivara, posle teških borbi protiv jugoslovenskih i albanskih partizanskih jedinica, ovladale Debrom, koji je od kapitulacije Italije do ovog dana bio slobodan.
- Kod s. Podvisa (blizu Kičeva) delovi 1. makedonsko-kosovske NOU brigade uništili iz zasede balističku kolonu i železničku kompoziciju ratnog materijala. Poginulo je oko 30 balista, a ubijeno oko 15 konja iz komore i uništeno 6 kola i 1 kamion.
13. novembar — U s. Begništu (kod Kavadaraca) partizanski bataljon »Strašo Pindžur« spalio zgradu opštine i zaplenio 14 pušaka i 130.000 leva.
20. novembar — Po odluci CK KPM i GS NOV i PO za Makedoniju 1. makedonsko-kosovska NOU brigada krenula sa slobodne teritorije Debarca za Poreč i Azot (teritorija pod bugarskom okupacijom) sa zadatkom da se poveže s jedinicama 3. operativne zone NOV i PO Makedonije radi prenošenja težišta dejstava u centralni deo Makedonije. Brigada se sutradan, zbog velike komore koja je otežavala pokret, a posle kraće borbe protiv bugarskih graničnih delova i policije u rejonu s. Piasnice i pl. Kozjaka (kod Kruševa), vratila u Debarca. Zarobila je 2 vojnika, razoružala 4 policajca i zaplenila mitraljez.
- U okolini Kumanova, naredbom Štaba 5. operativne zone NOV i PO Makedonije, Slaba 1. kosovske operativne zone i predstavnika južnomoravskih jedinica, formiran Operativni štab za rukovođenje i koordinaciju dejstava makedonskih, južnomoravskih i kosovskih jedinica na kumanovsko-vrahjskoto području.
- 21 22. novembar — U Kumanovu bugarska policija, zahvaljujući provali, uhapsila oko 15 članova KPJ, među kojim 2 člana MK KPM Kumanovo.
25. novembar — Skopsko-kumanovski NOP odred uputio proglas narodu kumanovskog i krivopalančkog sreza, u kome je razotkrio protivnrodni rad četnika Draže Mihailovića i pozvao zavedene da napuste četnike i stupe u NOV i PO Makedonije.
20. novembar — Na mestu »Careve livade« (kod s. Vratnice, na putu Kačanik — Tetovo) bugarski policajci, vojnici i kontračetnici napali grupu boraca Sarplaninskog NOP odreda, te u borbi ubili 2. ranili 1 i zarobili 7 boraca (zarobljenike zatim streljali).
30. novembar — Kod s. Zavoja, na putu Ohrid — Resen, delovi bataljona »Mirče Acev« 1. makedonsko-kosovske NOU brigade porušio drumski most.

- Novembar k.* — SNO odbor za Debarca otvorio 7 škola na slobodnoj teritoriji, u kojima se prvi put nastava izvodila na makedonskom jeziku. Od kapitulacije Jugoslavije 1941. godine ovde škole nisu radile.
- Novembar*
- Spilski most na r. Crnom Drimu srušile jedinice Grupe odreda u zapadnoj Makedoniji, čime je saobraćaj nemačkih snaga na putu Struga — Debar bio otežan.
  - U Vetesu formiran ilegalni mesni NO odbor od 5 članova.
  - Komandant bugarskog garnizonu u s. Demir-Kapiji izdao naredbu predsednicima seoskih opština da ga redovno obavestavaju o pojavi i kretanju partizanskih jedinica. pod pretnjom da će biti spaljena sva naseljena mesta čiji se stanovnici ne pridržavaju naredbi- i saraduju s partizanskim jedinicama.

SLOVENIJA

- J. novembar*
- Kod s. M. Ilove Gore (blizu Grosuplja) nemačka kolona iz s. Zdonske Vasi napala delove 5. slovenačke udarne brigade »Ivan Cankar« 15. divizije NOVJ i 10. slovenačke (ljubljske) brigade 18. divizije NOVJ. ali je posle tročasovne borbe odbačena u polazni garnizon. Poginula su 2 nemačka vojnika, dok su jedinice NOVJ imale 5 mrtvih i 7 ranjenih.
  - Kod s. Mlake (blizu Kočevske Reke) jake nemačke snage napale 1. bataljon 9 slovenačke brigade 18. divizije NOVJ. Bataljon je, posle višečasovne borbe, izbegao okruženje i povukao se u pravcu pl. Slovenskog vrha (kod Kočevja).
  - U rejonu pi. V. Bele stene i pl. M. Bele stene (kod Kočevja) 2. slovenačka udarna brigada »Ljubo Sercer« 14. divizije NOVJ napala nemačku motorizovanu kolonu i jurišem je prinudila da se vrati u s. Grčarice. Poginulo je 10 i ranjen je veći broj nemačkih vojnika. Zaplenjen je teški minobacač.
- 2. novembar*
- Kod s. Stanovišča delovi 18. slovenačke (soške) brigade 27. divizije NOVJ napali iz zasede manju nemačku kolonu iz Kobarida, ali su se, posle višečasovne borbe, zbog snažne minobacačke vatre povukli ka s. Breginju uz gubitke od 4 mrtva. Za odmazdu zbog pretrpljenih gubitaka od oko 20 mrtvih, nemački vojnici su spalili s. Stanovišče.
  - U Jesenkama minerski vod »Triglav« Gorenjskog NOP odreda 3. (alpske) operativne zone NOV i PO Slovenije minirao i oštetiо lermocentralu. zbog čega je više dana obustavljena proizvodnja jeseničke železare.
- 3. novembar*
- Kod s. M. Loga, Jelenovog žleba i s. Lenčeka (blizu Ribnice) nemačke snage iz s. Grčarica, s. Cabra i s. Sodražice napale 9. slovenačku brigadu 18. divizije NOVJ i 4. bataljon 2. slovenačke udarne brigade »Ljubo Sercer« 14. divizije NOVJ. Posle višečasovne borbe slovenačke jedinice su se, zbog nadmoćnosti neprijateljskih snaga, povukle na pl. Veliki vrh i pl. Mošnevec.
  - Naredbom Štaba 3 (alpske) operativne zone NOV i PO Slovenije 3. slovenačka NOU brigada Ivan Gradnik-- i Goriška NO brigada spojene u jednu brigadu: 3 slovenačku NOU brigadu »Ivan Gradnik« .
  - Kod s. Breginja 1. bataljon 18. slovenačke (soške) brigade 27. divizije NOVJ napao i/, zasede nemačku kolonu iz Kobarida i naneo joj gubitke od preko 50 mrtvih i ranjenih, ali se, zbog pristiglih nemačkih pojačanja, morao povući na pl. Stol, zaplenivši 4 konja s teškim minobacačem.
- 4. novembar*
- Kod s. Gaberja i s. M. i V. Ilove Gore (blizu Grosuplja) 5. slovenačka udarna brigada »Ivan Cankar« 15. divizije NOVJ i 10. slovenačka (ljubljska) brigada 18. divizije NOVJ, posle višečasovnih oštih borbi protiv nemačkih snaga iz s. Cušperka i s. liačne, nanele neprijatelju znatne gubitke i potom se povukle ka s. Iločevju, uz sopstvene gubitke od 16 mrtvih i 11 ranjenih.
  - U blizini s. Crmošnjice, s. Težke Vode i s. Stranske Vast 4. slovenačka udarna brigada »Matija Gubec« 15. divizije NOVJ sačekala u zasedama dve nemačke motorizovane kolone koje su nadiralo iz Novog Mesta u pravcu Črnomelja i posle višečasovne borbe ili prinudila da se uz znatne gubitke povuku u s. Gotnu Vas.
  - Kod s. Podpreske (na pl. Mošnevecu) jaka nemačka kolona napala 2. bataljon 9. slovenačke brigade 18. divizije NOVJ. U višečasovnoj borbi bataljon se povukao prema s. Belim Vodama, gde je bio okružen, pa se u toku noći, po grupama, probio u pravcu s. Smuke i s. Tople Réberl (kod Kočevja)

- Kod s. Krtine (na putu Domžale — s. Trojane) 3. bataljon 6. slovenačke udarne brigade »Slavko Šlander« 4 (štajerske) operativne zone NOV i PO Slovenije napao iz zasede manju nemačku motorizovanu kolonu. Posle kraće borbe uništeni su kamion s municijom, putnički automobil i motocikl. Poginulo je 10 nemačkih žandarma, dok je bataljon imao 3 ranjena.
- 5. novembar   Kod s. Moravča (blizu Domžala) 3. bataljon 6. slovenačke udarne brigade »Slavko Šlander« 4. operativne zone NOV i PO Slovenije napao iz zasede nemačku žand patrolu i posle kraće borbe ubio 4, ranio 3 i zarobio 1 žandarma.
- Novembar p.   — Naredbom Štaba 3 (alpske) operativne zone NOV i PO Slovenije italijanska partizanska brigada »Triestina d'asalto« reorganizovana u bataljon, koji je uključen u sastav 19. slovenačke NO brigade »Srečko Kosovel«.
- Slovenačka NO brigada »Simon Gregorčič« uključena u sastav 19. slovenačke NO brigade Srečko Kosovel-
- e. novembar   — U s. Ločnici (kod Škofje Loke) I. četa Gorenjskog NOP odreda 3 (alpske) operativne zone NOV i PO Slovenije napala nemačku patrolu i posle kraće borbe ubila 4 i zarobila 1 nemačkog vojnika.
- U s. Beli (koti železne Kaple) 2. četa Koruškog bataljonu 4 (štajerske) operativne zone NOV i PO Slovenije zauzela na juris žand. stanicu, ubivši 4 i zarobivši 2 nemačka žandarma, a zaplenivši mitraljez, automat i 20 pušaka s municijom.
- Kod s. Bušnje Vas (blizu Metlike) 1. bataljon 15. slovenačke (belokranjske) brigade 15. divizije NOVJ napao iz zasede nemačku motorizovanu kolonu. Poginulo je 14 i zarobljeno 4 vojnika. Uništena su 2 kamiona i zaplenjen protivavionski mitraljez.
- 7. novembar   — Kod s. Bana i s. Ržišča (blizu Kostanjevice) 3. bataljon 4. slovenačke udarne brigade Matija Gubec« 15. divizije- NOVJ posle višerasovne borbe odbio napad nemačke kolone koja je nadirala iz Krškog, nanevši joj gubitke od 5 mrtvih i više ranjenih.
- Kod s. Globodola (blizu Mirne Peči) otpočele borbe jedinica 12. slovenačke (štajerske) brigade 15. divizije NOVJ protiv nemačkih jedinica iz Trebnja i Mirne Peči. U ostrim trodnevrim borbama nemačke kolone su primorane da se, uz znatne gubitke, povuku u polazne garnizone.
- Kod s. Senožeca (blizu Divače) 1. bataljon 19. slovenačke brigade »Srečko Kosovel« 27. divizije NOVJ napao iz zasede nemačku auto-kolonu. Poginuli su 4 nemačka viša oficira i 1 general.
- Kod prevoja Vahte (na putu Novo Mesto — Metlika) 3. bataljon 15. slovenačke (belokranjske) brigade 15. divizije NOVJ uništio iz zasede dva nemačka vojna kamiona i putnički automobil. U borbi je poginulo oko 30 nemačkih vojnika i belogardista.
- Na Komprejevom vrhu (kod Mežice) jake nemačke policijske snage napale Koruški bataljon 4 (štajerske) operativne zone NOV i PO Slovenije. Posle četvorčasovne borbe, u kojoj je pretrpeo gubitke od 4 mrtva, 3 ranjena i 55 zarobljenih, bataljon se zbog nadmoćnosti neprijatelja povukao u pravcu pl. Urške gore.
- U s. Plavama (kod Gorice) 17. NOU brigada »Simon Gregorčič« 27. divizije NOVJ napala nemačko-italijansku posadu. U oštroj borbi sva posada je izginula, sem 42 italijanska vojnika koji su zarobljeni. Brigada je uništila postrojenja na ž. st. drumski most i tunel, a zaplenila 5 mitraljeza i 30 pušaka.
- 8. novembar   — U s. Ločniku (kod Gorice) delovi 17. NOU brigade limoli Gregorčič-- 27. divizije NOV i PO Slovenije uništio žand. stanicu. Poginuo je 1 i ranjena su 4 žandarma.
- U rejonu s. Sekiršča i pl. Mačkoveca nemačka kolona iz s. Roba (kod V. Lašča) u čijem je sastavu bilo i tenkova, napala 8. slovenačku brigadu Fran Levstik« i 10. slovenačku (ljubljsku) brigadu 18. divizije NOVJ. Posle višerasovne oštre borbe, u kojoj su neprijatelju naneti gubici od oko 30 mrtvih, a zbog nadmoćnosti neprijatelja brigade su se povukle u pravcu pl. Mokreca.
- 8/9. novembar   — U s. Ločniku (kod Gorice) delovi 17. NOU brigade »Simon Gregorčič« 27. divizije NOVJ iznenadnim jurišem zauzeli kasarnu u kojoj su razoružali 9 italijanskih karabinijera.
- *•>• novembar   — U rejonu pl. Mokreca 8. slovenačka brigada »Fran Levstik - i 10. slovenačka (ljubljska) brigada 18. divizije NOVJ vodile višerasovne borbe protiv nemačkih kolona koje su napadale sa pravca s. Roba i s. Krvave Peči. Pošto su odbile više uzastopnih neprijateljskih juriša, brigade su se, zbog iznurenosti ljudstva i zbog nadmoćnosti neprijatelja, povukle preko s. Iške u pravcu pl. Krma (kod Borovnice).

10. novembar — Koci s. Ustja i s. Rakitne (blizu Borovnice) 8. slovenačka brigada »Fran Levstik« i 10. slovenačka (ljubljska) brigada 18. divizije NOVJ vodile viščasovne borbe protiv nemačkih kolona iz Rakeka i Borovnice. Zbog premorenosti ljudstva brigade su se pod borbom, postepeno povlačile, a kasno noću odvojile su se od neprijatelja i prebacile u s. Pikovnik (blizu Cerknice).
11. novembar — Naredbom GS NOV i PO za Sloveniju rasformirana 3 (odnosno 20) slovenačka (soška) NO brigada, a njenim sastavom popunjena 18. slovenačka (soška) NO brigada.
- Između s. Sv. Volbenka i s. Poljana (kod Škofje Loke) zaseda Gorenjskog NOP odreda 3. operativne zone NOV 1 PO Slovenije uništila nemački kamion s vojnicima.
12. novembar — Stab 3 (alpske) operativne zone NOV i PO Slovenije naredio potčinjenim jedinicama da pojačaju borbu protiv ostataka Bele i Plave garde, koji su se posle kapitulacije Italije priključili nemačkim jedinicama.
- Iedince 15. divizije NOVJ napale nemački garnizon Novo Mesto, probile spoljnu odbranu i delom snaga prodrle u grad Ulične borbe u predgrađu trajale su sve do 16. novembra, kada su jake nemačke kolone iz Krškog, posle viščasovne borbe, probile položaje 12 slovenačke NO brigade kod s. St. Petra i s. Smarjete i prodrle u grad. a jedinice 15. divizije NOVJ povukle se i pristupile široj blokadi mesta.
13. novembar — U s. Zeleznikama (kod Škofje Loke) 2. bataljon 7. slovenačke bdarne brigade France Prešern« 26. divizije NOVJ napao nemačku žand. posadu i posle viščasovne borbe ovladao selom, zatim je, zbog prodora žandarmerijskog bataljona. s tenkovima. Iz Škofje Loke, odustao od daljih napada.
15. novembar — U rejonu s. Ledine — s. Vrsnik jako nemačke snage iz Logateca, Idrije i s. Gorenje Vasi napale 3. slovenačku udarnu brigadu Ivan Gradnik i 16. slovenačku brigadu Janko Promrl Vojko« 26. divizije NOVJ. Posle viščasovne borbe, u kojoj su neprijatelju nanele znatne gubitke, brigade su se zbog nadmoćnosti neprijatelja povukle ka s. Podbrdu 1 s. Nemškom Rutu (kod Bohinjske Bistrice).
- Kod ž. st. Sv. Jošt (blizu Kranja) minerski vod Grintavec* Gorenjskog NOP odreda 3 (alpske) operativne zone NOV i PO Slovenije minirao prugu i uništio lokomotivu i više vagona nemačkog teretnog voza, zbog čega je 24 časa bio obustavljen saobraćaj.
- U s. Prelesju (blizu Gorice) 4. bataljon 17. slovenačke (soške) brigade 27 divizije NOVJ napao nemačko-italijansku posadu i posle tročasovne borbe zarobio 27 nemačkih i italijanskih vojnika i zaplenio mitraljez, 3 p. mitraljeza i 26 pušaka.
- U s. St. Petru ob Nadiži (kod Cedada) 1. i 2. bataljon 17. slovenačke brigade Simon Gregorčič« 27. divizije NOVJ napali nemačku posadu jačine 60 ljudi, koja se posle dvočasovne borbe povukla u pravcu Cedada. Poginula su 2 nemačka vojnika, u zaplenjeno je: 2 minobacača, p. mitraljez, automat i 3 puške s većom količinom municije i druge opreme.
- Novembar s. — Naredbom GS NOV i PO za Sloveniju rasformirana 14. slovenačka (železničarska) NO brigada, a njenim sastavom popunjene jedinice 18. divizije NOVJ.
16. novembar — U s. Fužinama (kod Škofje Loke) delovi 16. slovenačke brigade »Janko Promrl Vojko« 26. divizije NOVJ napali nemačku posadu i proterali je u s. Gorenju Vas.
17. novembar — U s. Trebiji (kod Gorenje Vasi) 16. slovenačka brigada »Janko Premrl Vojko« 26. divizije NOVJ napala žand. posadu i u kraćoj borbi nanela neprijatelju gubitke od oko 20 mrtih i više ranjenih, a potom se povukla u pravcu s. Stare Oselice.
18. novembar — Jedinice 18. slovenačke (soške) NO brigade 27. divizije NOVJ napale nemačku posadu u Tolminu i zauzele nekoliko objekata, ali su napad obustavile zbog jakog otpora neprijatelja. Poginula su 24 nemačka vojnika i zarobljena su 2 bersaljera u bunkeru na mostu, a zaplenjeni su mitraljez i 17 pušaka.
- U Beneškoj Sloveniji i Goriškim brdima jake nemačke snage iz Gorice, Krmina, s. St. Petra ob Nadiži i Tolmina otpočele napade protiv jedinica 27. divizije NOVJ U višednevnim borbama delimično su razbijene jedinice 17. slovenačke (soške) NO brigade dok je 18. slovenačka (soška) NO brigada veštim manevrima izbegla udare nadmoćnih neprijateljskih snaga.
- U rejonu s. Robidnice — s. Leskovic — Crni vrh (kod Bohinjske Bistrice) nemačke jedinice iz s. Davče, Gorenje Vasi i Cerkna napale 16. slovenačku brigadu Janko Premrl Vojko« i 7. slovenačku udarnu brigadu France Prešern« 26. divizije NOVJ ali su posle viščasovne borbe uz znatne gubitke, odbačene u polazne garnizone.

10. novembar — Na pl. Ratitovecu 3. slovenačka udarna brigada »Ivan Gradnik« i 7. slovenačka udarna brigada »France Prešern« 26. divizije NOVJ, posle oštre borbe, odbacile jake nemačke snage u polazne garnizone s. Železnike i Bohinjsku Bistricu, nanevši im gubitke od 4 mrtva.
- Kod s. Topolova (blizu Kobarida) nemačke snage iz Cedada, posle višečasovne borbe, razbile delove 17. slovenačke NOU brigade »Simon Gregorčič«. Poginuo je politički komesar 27. divizije NOVJ Rudi Mahnič, narodni heroj.
- HI/20, novembar Između Sežane i s. Opčina minerski vod 4. bataljona 19. slovenačke brigade »Srečko Kosovel« 27. divizije NOVJ minirao prugu i uništio lokomotivu i više vagona.
20. novembar - CK KP Slovenije uputio direktivu partijskim organizacijama u vojsci: da jačaju borbeni dull i preduzimaju srnele akcije za uništavanje neprijateljskih snaga.
- Kod Novog Mesta 5. slovenačka udarna brigada »Ivan Cankar« 15. divizije NOVJ, posle višečasovne borbe, razbila nemačku kolonu koja je pokušala da se probije u pravcu Mirne Peči i spoji s kolonom koja je nadirala iz Trebnja.
- 20 21. novembar — Us. Vuhredu (kod Dravograda) delovi Pohorskog NOP odreda 4 (štajerske) operativne zone NOV i PO Slovenije spalili zgradu žel. stanice 1 uništili sva postrojenja, lokomotivu i 8 vagona.
22. novembar — Stab 3 (alpske) operativne zone NOV i PO Slovenije naredio jedinicama da pređu u protltnapade na nemačko-belogardistička uporišta i lako prošire slobodnu teritoriju, u rušenjem komunikacija onemogućuće brze prodore nemačkih jedinica na oslobođenu teritoriju.
23. novembar — Us. Grahovu (kod Cerknice) 1. slovenačka udarna brigada »Tone Tomšič« 14. divizije NOVJ, u višečasovnoj borbi, uništila belogardističku posadu. Poginula su 64 belogardista, a uporište je spaljeno.
24. novembar — Us. Stanjelu na Krasu (kod Sežane) 4. bataljon 19. slovenačke NO brigade »Srečko Kosovel« 27. divizije NOVJ zaplenio u karabinijerskoj stanici 2900 sanduka municije, 2 p. mitraljeza i dosta druge opreme, pošto su karabinijeri bez borbe pobjegli u Sežanu.
- U blizini s. V. Vodenica, s. V. Slatnika i s. G. Težkih Voda 4. slovenačka udarna brigada »Matija Gubec« 15. divizije NOVJ vodila oštre borbe protiv nemačko-belogardističkih snaga koje su napale iz Novog Mesta i Kostanjevice. Posle višečasovne borbe neprijatelj je, uz gubitke od 12 mrtvih i 40 ranjenih, prinuđen da se povuče u polazne garnizone. Brigada je imala 4 ranjena.
- Između Litije i Zagorja minerski vod 4. operativne zone NOV i PO Slovenije minirao prugu i uništio lokomotivu i 8 vagona teretnog voza, zbog čega je saobraćaj bio obustavljen dva dana.
- 21). novembar — U rejonu s. Težkih Voda i s. Skrjanča jedinice 15. divizije NOVJ, posle teške višečasovne borbe, razbile nemačko-belogardističke snage i, uz gubitke, proterale ih u Novo Mesto.
- izašao prvi broj »Partizanskog dnevnika«, lista Osvobodilne fronte za Primorje i Gorenjsku.
27. novembar — Kod Zagorja (na pruzi Ljubljana — Zidani Most) minerski vod ti. slovenačke udarne brigade »Slavko Slander« 4 (štajerske) operativne zone NOV i PO Slovenije uništio nemački transportni voz. Poginulo je oko 50 neprijateljskih vojnika, a saobraćaj je prekinut dva dana.
- 21) novembar — Delovi 4. slovenačke udarne brigade »Matija Gubec« i 12. slovenačke (štajerske) brigade 15. divizije NOVJ sprečili pokušaj prodora nemačko-belogardističkih snaga iz blokiranog Novog Mesta prema Crnomelju i posle višečasovnih oštrih borbi kod Stranske Vasi, s. Rakovnika 1 s. G. i D. Lakovnice odbacili ih u polazni garnizon.
- U varošici Novoj Stifti (kod Kamnika) 6. slovenačka udarna brigada »Slavko Slander« 4 (štajerske) operativne zone NOV i PO Slovenije napala nemačku posadu i posle tročasovne borbe uništila dve otporne tačke. Istovremeno je 2. bataljon te brigade izvršio demonstrativan napad na uporište s. G. Grad i tako sprečio dolazak pojačanja u Novu Stiftu. Poginulo je 10 i zarobljeno 20 nemačkih vojnika, a zaplenjenisu mitraljez i 26 pušaka.

SRBIJA

1. novembar — U s. Konjuvcu (kod Leskovca) 1. južnomoravska NO brigada i 2. i 4. bataljon 1. južnomoravskog NOP odreda napali noću oko 400 vojnika nemačkog 1. policijskog puka. Pošto ni posle tročasovne borbe nisu uspele da zauzmu mesto (zbog jakog otpora iz utvrđenih zgrada), jedinice su se povukle k.: pl. Radanu. Neprijatelj je imao 8 mrtvih, a jedinice NOVJ 3 ranjena
- Na putu Smederevo — s. Suvodol delovi Kosmajskog NOP odreda iz zasede uništili nemački kamion i ubili nekoliko nemačkih vojnika.
- Između Srem. Mitrovice i s. Lačnrka Diverzantska grupa 1. sremskog NOP odreda minirala prugu i oštetila lokomotivu i 5 vagona nemačkog brzog voza.
112. novembar — Kod Odvraćenice (na pl. Goliji) grupa partizana bivšeg Kopaoničkog NOP odreda i simpatizera NOP-a (ukupno 56) razoružali 150 četnika i zaplenili 15 mitraljezu, 25 p. mitraljeza, veći broj pušaka i municije. Sem trojice, ostali četnici su pušteni kućama.
2. novembar — Kod Odvraćenice (na pl. Goliji) formiran Ibarski NOP odred, sastava: dve čete.
- Između Stare Pazove i Indije Diverzantska grupa 1. sremskog NOP odreda minom izbacila iz šina nemački teretni voz sa ratnim materijalom i uništila lokomotivu i 4 vagona.
- PK KPJ za Srbiju uputio OK KPJ za Požarevac pismo u kojem zahteva da Požarevački NOP odred izvodi krupnije akcije protiv okupatora i diverzije ria saobraćajnim objektima, te da taj odred ojača, kako bi se ostvarila zamisao o formiranju brigada i u ovom delu Srbije.
- U s. RanUović (kod Arandelovca) upali delovi 70 pešadijskog puka bugarske 25 divizije i streljali 27 seljaka, a 100 seljaka odveli u zatvor kao taoce.
3. novembar — Na Sar-planini otpočelo trodnevno partijsko savetovanje kome su prisustvovali članovi Oblasnog komiteta i delegati sreskih komiteta KPJ s Kosova i Metohije. Na savetovanju su formirana dva oblasna komiteta KPJ: jedan za Kosovo, drugi za Metohiju; dotadašnji Oblasni komitet je dobio naziv: Pokrajinski komitet a Privremeni GS NOP odreda I dobrovoljačke vojske za Kosovo i Metohiju preimenovan u Glavni štab NOV i PO za Kosovo i Metohiju". Odlučeno je da se PK KPJ i Glavni štab NOV i PO za Kosovo i Metohiju prebace sa Sare u albansku Malesiju radi organizovanja i održavanja oblasne konferencije i izbora Oblasnog NO odbora.
- Kod s. Raševca (na pi. V. Jastrepcu) Rasinski NOP odred i delovi 3. bataljona 1 južnomoravskog NOP odreda odbili napad jedne bugarske čete iz s. V. Plane.
- Druga dalmatinska udarna brigada 2. proleterske udarne divizije NOVJ prešla r Uvac. Ona je do 5. novembra očistila od četnika sela: Božetiće, Bukovik, Trudovo i Stilkovo. Četnici su preko Cemernice pobjegli u pravcu Moravice.
311. novembar — Na Palisadu (kod Cajetine) 4. krajiška udarna brigada 5. udarne divizije NOVJ napala oko dve bugarske čete i nanela im gubitke od oko 100 mrtvih i ranjenih, ali nije uspela da zauzme jaka utvrđenja. Gubici brigade 4 mrtva i 11 ranjenih.
6. novembar — Na severnim padinama Sar-planine ponovo formiran Šarplaninski NOP odred • d novopridošlog ljudstva, desetine boraca Sarplaninskog NOP odreda koja je tu ostala po odlasku glavnine ka Dcbru i oko 40 crvenoarmejaca koji su pobjegli iz nemačkog logora u Uroševcu.
- Između Srem. Mitrovice i s. Vognja Diverzantska grupa 1. sremskog NOP odreda minirala prugu i oštetila lokomotivu i 7 vagona teretnog voza.
- Između s. Martinaca i s. Lačarka (kod Srem. Mitrovice) Diverzantska grupa 2. sremskog NOP odreda minirala prugu i uništila lokomotivu i 5 vagona transportnog voza, usled čega je saobraćaj prekinut 2 dana.
- Između s. Nove Pazove i s. Batajnice (kod Zemuna) Diverzantska grupa 1. sremskog NOP odreda minirala prugu i uništila lokomotivu i 6 vagona putničkog voza.
- Novembar p. — Na Sar-planini obrazovan prateći odred od oko 60 boraca, koji je grupu Makedonaca i englesku misiju od 4 člana prebacio preko Skopske Crne gore u Crnu travu, gde se stavio na raspolaganje Stabu kosovske operativne zone NOV i PO Kosova I Metohije.

¹ Po drugom I./voru preimenovanje je izvrteno u aprilu.

- U rudniku uglja Avramica (kod Zaječara) 2. bataljon Zaječarsko-timočkog NOP odreda porušio postrojenja, te rudnik onesposobio za proizvodnju do kraja rata
U s. Crnoj Travi (kod Vranja) formiran opštinski NO odbor.
- C/7. novembar U s. Ljubišu (kod Cajetine) 2. proleterska udarna brigada 2. proleterske udarne divizije NOVJ napala oko 300—400 bugarskih vojnika. Zbog jakog otpora neprijatelja 1 zbog nepovoljnijeg položaja ona se u zoru povukla ka Medvedem brdu i Borovoj glavi, uz gubitke 7 poginulih i 34 ranjena. Neprijatelj je imao oko 25 mrtvih i 30 ranjenih.
- Grupa boraca 1. sremskog NOP odreda upala u utvrđeno s. Beočin (kod Petrovaradina) i u jednoj kući bombama ubila 8 i ranila 10 nemačkih oficira 1 vojnika.
7. novembar — Između s. Kuzmina i s. Kukujevaca (kod Sida) grupa boraca 2. sremskog NOP odreda iz zasede napala na pruži nemačku patrolu od 10 vojnika i ubila 2 a 1 teže ranila. Za odmazdu, nemačke vlasti su na tom mestu 9. novembra streljale 20 lica iz Kuzmina.
- 10/11. novembar U s. Mokroj Gori (na pruži Užice — Višegrad) dva bataljona 1. krajiške NOU brigade napali oko 200 nemačkih vojnika, koji su se, posle oštre borbe, probili i odstupili ka Užicu.
- U. novembar — Na putu Surdulica — Trn bataljon 2. južnomoravskog NOP odreda posekao 30 tt stubova 1 ubio 1 1 zarobio 1 bugarskog vojnika.
12. novembar — Na Kamenitom brdu (jugoistočno od Bele Crkve, na rumunskoj teritoriji) rumunski Mandarmi iznenada napali Južnobanatski NOP odred, ali se ovaj probio iz okruženja, uz gubitke od 2 poginula i 3 ranjena, i prebacio u rejon Karnijaka (k. 380), u novi logor.
- Iz Srbije, preko s. Sremčice (kod Beograda), izbio na r. Savu i prebacio se u Srem 2. bataljon 1. sremskog odreda NOV i PO Vojvodine (Sremski bataljon).
13. novembar — PK KPJ za Vojvodinu uputio partijskim rukovodstvima u pozadini i vojsci direktivu za dalje jačanje partijskih organizacija.
14. novembar — Po naredbi GS NOV 1 PO za Vojvodinu formiran Diverzantski udarni bataljon GS NOV i PO za Vojvodinu.
- U s. Guvnlštu (na pl. Kopaoniku) četnička 2. studenička brigada i jedan leteci bataljon napali i razbili Ibarski NOP odred, nanevši mu gubitke od 17 mrtvih. Odred je potom dejstvovao jednom grupom u Metohiji a drugom u dolini r. Ibra.
- U blizini ž. st. Martine! (kod Srem. Mitrovice) nemačke jedinice streljale 80 rodoljuba doteranih iz logora u Zemunu.
15. novembar — U s. Obrežu (u južnom Sremu) delovi 1. sremskog NOP odreda napali nemačku posadu i u četvoročasovnoj borbi zauzeli nekoliko bunkera, ali su se zbog nadmoćnosti neprijatelja morali povući, pretrpevši gubitke od 9 mrtvih. Gubici neprijatelja: 3 mrtva, 3 ranjena i 1 zarobljen.
- Novembar p.p. — U sastavu 1. južnomoravskog NOP odreda formiran i 5. bataljon (gornjojablanički).
- U s. Grgurima (kod Prokuplja) 1. južnomoravska NO brigada razbila jednu četničku brigadu i nanela joj gubitke od 10 mrtvih i 4 zarobljena.
- Novembar s — U s. Slavniku (kod Lebana) formiran ONO odbor za okrug leskovački i toplčki (sreзовi: leskovački, jablanički, prokupački, dobrički i kosančki).
- Novembar d.p. — Šarplaninski NOP odred, u pokretu sa Sar-planine ka Ljurni (kod Kuksa u Albaniji) i Debru, vodio oštre borbe između s. Jažinca (kod Kačanika), s. G. Sela, s. G. Ljubinja i s. Manastirice (kod Prlzrena) protiv poternih balističkih, bugarskih i nemačkih jedinica. Najzad, posle borbi s nadmoćnim neprijateljskim snagama na padinama Kobilice (kod Prizrena), on se, iscrpen i oslabljen, povukao u Siriničku župu, gde je jedan deo (oko 25 boraca) ostao, a manje grupe su pošle u rejon Uroševca.
16. novembar — U s. V. Siljegovcu (kod Kruševca) 1. južnomoravska NO brigada, 3. bataljon 1. južnomoravskog NOP odreda i Rasinski NOP odred napali i razbili oko 450 četnika Rasinskog korpusa. U neprekidnoj borbi do 18 časova idućeg dana poginulo je 70 i zarobljeno 150 četnika. Brigada i odred su imali: 2 mrtva i 0 ranjenih. Zaplenjeno je preko 200 pušaka i drugog materijala.

- Kod s. Jakovca (blizu Knjaževca) Za.ječarsko-timočki NOP odred razbio četničku Timočku brigadu i nalerao je u panično bekstvo.
- 16/17. *novembar*   Kod s. Kremana (blizu Titovog Užica) jedinice 5. udarne divizije NOVJ napale utvrđene položaje bugarskih vojnika, ali nisu uspele da ih zauzmu, pa su se u zoru povukle u pravcu s. Mokre Gore. Poginuli su 4 bugarska vojnika i 1 oficir
- 17. novembar   OK KPJ za Kragujevac završio trodnevno savetovanje na kome je pretresao organizaciono pitanje Partije, političko-prosvetni rad, rad Partije na vojnoj liniji, stanje NO odbora, organizacije SKOJ-a i USAOJ-a, rad AF2-a, te odredio nove zadatke
  - Kod s. Stepoše (na putu Kruševac — Brus) delovi Rasinskog NOP odreda napali kamion s nemačkim vojnicima. Vojnici su uspeali da pobegnu, ali je kamion spaljen.
  - Diverzantska grupa 2. južnomoravskog NOP odreda minirala prugu Vranje — R:stovac i uništila lokomotivu i 6 vagona.
  - Kod ž. st. Mramorak (blizu Kovina) jedan vod Južnobanatsko," NOP odreda zapalio magacin s nekoliko vagona pšenice i suncokreta.
- 18. novembar   U s. Zdravinju (kod Kruševca) četnički Rasinski korpus (oko 1200 četnika) napao 1. južnomoravsku NO brigadu, Brigada je, posle višerasovne borbe, protivnapadom razbila četnike i odbacila ih ka r. Rasini. Četnici su imali gubitke od preko 30 mrtvih i 20 ranjenih. Brigada je imala 4 poginula i 7 ranjenih. Zaplenjeni su 2 minobacača i mitraljez, 4 p. mitraljeza, 50 pušaka i veća količina municije.

U s. Vujanovu (kod Lebana) formirana Komanda Vojnog područja za leskovački okrug, u čiji je sastav, do 25. novembra, ušlo 9 komandi mesta.
- 20. novembar   — Kod s. Ba (blizu Ljiga) 1. šumadijski NOP odred odbio napad dolova četničkog 2. rrvnogorskog korpusa i odbacio ih prema r. Dučini.
  - Kod s. Jasenova (blizu Bele Crkve) grupa boraca Južnobanatskog NOP odreda razoružala stražu kod mlina i zaplenila 5 pušaka.
- 20/21. *novembar*   Po zahtevu GS NOV i PO za Vojvodinu I. vojvođanska NOU brigada se prebacila iz istočne Bosne, preko r. Save, u Srem i smestila u šumu Lisniku (kod Srem. Rače).
- 21. *novembar*   — J s. Bucima (kod Kruševca) formirana 2. južnomoravska NO brigada, u čiji su •aslav ušli: Udarni bataljon Rasinskog NOP odroda, 2. (Jablanički) bataljon I. juž i •moravskog NOP odreda i Omladinski bataljon 2. južnomoravskog NOP odreda.
  - Va pl. Jastrepcu, od 3. bataljona 1. južnomoravskog NOP odroda, formiran Jastrebački NOP odreci, sastava: tri bataljona.
  - U rejonu s. Gardinovaca (kod Titela) grupa mesnih ilegalaca i rodoljuba razoružala odeljenje mađarskih graničara i zaplenila puškomitraljez i 12 pušaka.
- 22. **novembar**   — Nemačko uporište u s. Grgurevcima nr.pale jedinice 1. vojvođanske NOU brigade Posle 36-časovne borbe protiv oko 300 policajaca i folksdojčera, one su zauzele bunke i veći deo sela i odbile intervenciju nemačkih jedinica iz Srem. Mitrovica i Rume, pri čemu su neprijatelju nanele gubitke od oko 60 poginulih, uništile 3 kamiona i zaplenile 2 protivtenkovska topa, 4 mitraljeza, 5 automota, 60 pušaka i dosta druge opreme. Zatim su se, zbog znatnih gubitaka i zbog pristizanja novih neprijateljskih pojačanja s tenkovima, povukle u pravcu s. Ležimira, na padinama Kruške gore.
  - Iz s. Pretrešnje (na pl. Jastrepcu) otpočeo marš 1. južnomoravske NO brigade preko Zap. Morave i Sumadije za istočnu Bosnu. Njen marš je trajao do 12. decembra, kada se ona prebacila preko r. Drine i uspostavila vezu s 15. majevičkom NO brigadom 17. divizije NOVJ.
  - Nemačko-četničke jedinice odbacile delove 10. krajiške udarne brigade 5. udarno divizije iz Nove Varoši i ušle u grad.
- 23. *novembar*   — U s. V. Plani (kod Prokuplja) 2. južnomoravska NO brigada napala bugai ku posadu jačine bataljona. U borbi, koja je vođena od 9 do 15 časova, bugarski vojnici su izbačeni iz sela, ali su se, pod zaštitom pristiglog pojačanja i uz podršku avijacije, izvukli ka Prokuplju. Gubici brigado: 2 poginula i 6 ranjenih.
- 24. *novembar*   Na Tometinom polju (kod Kosjerića) I. šumadijska NO brigada, na maršu za istočnu Bosnu, odbila napad četničke Požeške i Crnogorske brigade, zatim nastavila mara ka Kosjerićima (zajedno sa Cačanskim NOP odredom Draglia Mišović koji je ušao u njen sastav).

- 24/25. novembar — Us. Milutovcu (kod Kruševca) 1. južnomoravska NO brigada, odbila napad oko 600 četnika koji su u zoru ponovili napad. U borbi vodenoj celog dana je odbacila četnike i nanela im gubitke od preko 30 mrtvih i 40 zarobljenih, uz sopstvene gubitke od 2 mrtva i 4 ranjena.
25. novembar — Prva šumadijska NO brigada, posle kraće borbe protiv četnika, zauzela Kosjeriće, a potom odbila napad nemačke motorizovane kolone koja je od Užica pokušala da se probije u Kosjeriće. Brigada je produžila pokret ka r. Drini.
— Iz Niša otišla u Ozrenski NOP odred 23 srednjoškolca, većinom članovi SKOJ-a.
26. novembar — ONO odbor za leskovačko-toplički okrug i štabovi 2. južnomoravske NO brigade i 1. južnomoravskog NOP odreda izdali proglas o izdajničkom radu Milana Nedića i Draže Mihailovića, pozivajući nasilno mobilizovane da napuste izdajnike i da stupaju u NO vojsku
— Na Gledičkim planinama 1. južnomoravska NO brigada odbila napad četnika Zičke brigade i nanela joj gubitke od 2 mrtva, 12 ranjenih i zarobljena (među kojima su i 2 komandanta bataljona). Gubici brigade: 5 ranjenih.
— Us. Planin. Grabovu (kod Iloka) 1. i 2. bataljon 1. vojvodanske NOU brigade napali ustaški bataljon i proterali ga ka severu, nanevši mu gubitke cca 2 poginula i 4 ranjena. U selu je oslobođeno oko 400 uhapšenih ljudi. Gonjenje ustaša preuzeo je 3. bataljon, koji je uspeo da neprijatelja protera i iz s. Banoštora.
— U s. Trnjanu i s. Nabrcu (kod Požurevca) delovi Požarevačkog NOP odreda napali grupu četnika koja je hapsila seljake. Četnici su proterani uz gubitke od 3 mrtva i 6 ranjenih, a zatvorenici su oslobođeni.
— Kod s. Selevca (blizu Smedereva) bataljon Kosmajskog NOP odreda razbio udružene delove SDS i četnike, nanela im gubitke od 15 mrtvih i 20 ranjenih i prisilio ih da se povuku ka Smederevu. Gubici bataljona: 2 poginula i 2 ranjena.
- 26/27. novembar — Novu Varoš ponovo zauzela 4. krajiška udarna brigada 5. udarne divizije NOVJ.
— Između Kadinjače i s. Zaglavka (na putu Titovo Užice — Bajina Bašta) 1. šumadijska NO brigada savladala otpor oko 500 nemačkih vojnika i delova četničkog Zlatiborskog korpusa, a potom se probila prema pl. Tari. gde je istog dana uhvatila vezu s jedinicama 5. udarne divizije NOVJ.
27. novembar — U blizini s. Višnjiceva (kod Srem, Rače), u borbi protiv nemačke tenkovske kolone, delovi 2. sremskog NOP odreda uništili 1 tenk.
— Us. Ležimiru (kod Srem. Mitrovice) nemačke jedinice streljale 100 meštana, minama oštetile crkvu i popalile više kuća.
— Na ž. st. Kriva Roka (na pruzi G. Milanovac — Ljig) 1. šumadijski NOP odred demolirao uređaje.
29. novembar — Na putu između s. D. Satom, je i s. Trešnjevica (kod Arandelovea) četnički Korpus gorske garde napao 1. južnomoravsku NO brigadu. Brigada je uspela da razbije i odbaci četnike, a potom je produžila pokret ka s. Bosuli.
— Između s. Batajnice i s. Nove Pazove (kod Zemuna) delovi Diverzantskog udarnog bataljona GS NOV i PO za Vojvodinu minirali prugu i uništili lokomotivu i 7 vagona nemačkog brzog voza.
— U blizini s. Surčina (kod Zemuna) Diverzantska grupa 1. sremskog NOP odreda minom razrušila most na kanalu Galovici, te za duže vrenite otežala saobraćaj između Zemuna i Rume.
— Između s. Ašanje i s. Obreža (u južnom Sremu) delovi 1. sremskog NOP odreda ubili iz zasede 7 i zarobili 20 nemačkih vojnika.
- Novembar k. — Kod s. Labukova (blizu Sokobanje), od boraca Ozrenskog NOP odreda i od novodošlih omladinaca iz Niša (23), s. Trnave (17) i s. Huma (20), formiran Ozrenski partizanski bataljon, sastava: tri čete.
— PK KPJ za Srbiju formirao Okružno povereništvo KPT i povereništvo SKOJ-a za toplički okrug, kao i dva SK KPJ (za deo dobričkog i prokupačkog i deo prokupačkog i jastrebačkog sresa). Povereništvu je stavljeno u zadatak da uskoro pre-raste u OK KPJ za toplički okrug i oformi nove sreske i druge niže komitete.
— Kod s. Koželja (blizu Knjaževca) Zaječarsko-timočki NOP odred razbio četničku timočku brigadu, jačine oko 250 četnika. Odrodu se priključio manji broj četnika, dok je većina otišla kućama.

1943. novembar

— Us. Gajtanu (kod Lebana) formiran opštinski NO odbor.

Novembar

— Us. Vračevu Gaju (kod Bele Crkve) grupa boraca Južnobanatskog NOP odreda napala opštinu i policijsku stanicu, te zarobila 10 policajaca. zaplenila 10 pušaka s municijom i zapalila opštinsku zgradu.

— Us. Paragama (kod Bač. Palanke) mađarske jedinice I policija uhapsila 25 rodoljuba, a u s. Silbašu članove MK KP.T. Zbog neprekidnih akcija mađarskih vlasti i zbog drugih teških uslova. grupa od 11 boraca 3. bačko-baranjskog NOP odreda se prebacila na Frušku goru, a manji deo. s komandantom, i dalje je ostao u Bačkoj. Poginuli su politički komesar 3. bačko-baranjskog NOP odreda (u s. Paragama), sekretar SK KPJ za bačkopalanački srez (u s. Silbašu) I 3 člana Partije (u Bač. Palanci).

— Us. Kruščici (kod Bele Crkve) delovi Južnobanatskog NOP odreda napali policijsku stanicu, ubili 2 nemačka podoficira i zaplenili 30 pušaka. U sukobu je poginuo 1 komandant Južnobanatskog NOP odreda.

— Na Crnoj čuki (na pl. Jastrepcu) poginuo komandir omladinske čete Rasinskog NOP odreda Branko Perišić Badža, narodni heroj.

— U partizanske jedinice u Sremu i istočnoj Bosni stupilo dobrovoljno 820 novih boraca iz rumskog sreza.